

Demokratiutbildning genom utbytesresor stärkte unga politiker

*Utvärdering av utbytesdelen i programmet
Ungt ledarskap för demokratibygge i Guatemala*

Per-Ulf Nilsson
Jocke Nyberg
Simon Strannard
Context
SLUTVERSION,
juni 2007

INNEHÅLL:

1. Sammanfattning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Viktigaste slutsatser i sammanfattning	4
1.3 Viktigaste rekommendationer i sammanfattning	5
2. Bakgrund	7
2.1 Programmet Ungt ledarskap för demokratibygge i Guatemala	7
2.1.1 Övergripande mål för biståndet genom PAO	7
2.1.2 Utbyteskomponenten i den svenska biståndspolitiska kontexten	8
2.2 Tidigare studie	9
2.3. Utvärdering av utbildningsprogrammet	10
3. Utvärderingen	10
3.1. Uppdraget	10
3.2. Metod	11
4. Planering och genomförande av utbytet	12
4.1 Översikt	12
4.2. Organisering, roll- och ansvarsfördelning	13
4.3 Utbytesprogrammen	14
4.3.1 <i>Guatemalanernas besök i Sverige</i>	14
4.3.2 <i>Svenskarnas besök i Guatemala</i>	14
4.4. Urval av deltagare	15
4.4.1 <i>Svensk procedur</i>	15
4.4.2 <i>Guatemalansk procedur</i>	15
4.4.3 <i>Svenska deltagares kulturmöte</i>	16
4.5. Intressenters synpunkter på organisation, planering och programupplägg	16
4.6. Slutsatser kring organisation, planering och program	18
4.6.1 <i>Kommunikation</i>	18
4.6.2 <i>Organisation och ansvarsfördelning</i>	19
4.6.3 <i>Programupplägg</i>	19
5. Utbytets måluppfyllelse	20
5.1 Besöken i Sverige i relation till målen	20

5.1.1 Mål och slutsatser för besöken i Sverige	20
5.1.2 Lärdomar	22
5.1.3 Spridandet av förvärvade kunskaper och erfarenheter i Guatemala	23
5.2 Svenskarnas besök i Guatemala.....	23
5.2.1 Givande möten	23
5.2.2 Spridandet av förvärvade kunskaper och erfarenheter i Sverige.....	26
5.3 Slutsatser kring måluppfyllelse	26
5.4 Ömsesidighet och delaktighet	30
5.4.1 Ömsesidighetens relevans och innebörd	30
5.4.2 Delaktighets relevans och innebörd	31
5.5 Kostnadseffektivitet	31
6. Rekommendationer	32
6.1 Rekommendationer i tidigare studie	32
6.2 Rekommendationer från INGEP.....	33
6.3 Rekommendationer kring deltagare	33
6.4 Rekommendationer kring mål, planering och förberedelser	34
6.5 Rekommendationer kring programupplägg	35
6.6 Rekommendation kring breddat utbyte.....	35
6.7 Rekommendationer kring ömsesidighet och delaktighet.....	36
6.8 Rekommendationer kring fortsatt ansvar och spridning av lärdomarna	36
Bilagor:	37
<i>Bilaga 1 – Uppdragsbeskrivning .....</i>	<i>37</i>
<i>Bilaga 2 – Utbytets politiska kontext i Guatemala .....</i>	<i>41</i>
<i>Bilaga 3 – Exempel på program i svensk kommun (besök 2005).....</i>	<i>45</i>
<i>Bilaga 4 – Intervjuade personer.....</i>	<i>48</i>
<i>Bilaga 5 – Rapport Utbyte Sverige-Guatemala juni 2006.....</i>	<i>49</i>

1. Sammanfattning

1.1 Bakgrund

Programmet "Ungt ledarskap för demokrati bygge i Guatemala" är ett gemensamt projekt för demokrati bygge i Guatemala som administreras och drivs av sex svenska partinära biståndsorganisationer, PAO. Samarbetspartner i Guatemala är INGEP (*Instituto de Gerencia Política*) som är en del av den statsvetenskapliga fakulteten vid universitetet Rafael Landívar.

Projektet syftar till att inför valen 2007 bidra till skapandet av en kritisk massa av unga guatemalanska politiker, med demokratiska värderingar och interkulturell förståelse, med kapacitet att inneha ansvarsfulla politiska och sociala positioner i landet, och bidra till en demokratisering och institutionalisering av sina respektive partier och organisationer i det civila samhället. De specifika målen för programmet har varit att få fram 300 kandidater till olika poster i valen 2007. Särskild vikt har lagts på kvinnors och ursprungsbefolkningens deltagande. Utbildningen genomfördes år 2004–2006 genom helgutbildningar på såväl kommunal som regional och nationell nivå. Inom ramen för programmet har ett utbyte organiserats mellan 15 unga svenska politiker och 32 unga guatemalanska politiskt aktiva. Denna utvärdering berör endast utbytesdelen i programmet. Hela programmet utvärderades våren 2007.

1.2 Viktigaste slutsatser i sammanfattning

Utvärderingen analyserar i vilken mån projektmålen för utbytet har uppfyllts. Dessa mål var:

1. Att deltagarna i Guatemala har en praktisk och teoretisk kännedom om den svenska demokratin, ungas deltagande.
2. Att deltagarna i Guatemala har kunskap och verktyg för att kunna arbeta för ett ökat deltagande av ungdomar i politiken.
3. Att det när programmet avslutas finns etablerade kontakter mellan de svenska deltagarna, deras partier och de guatemalanska deltagarna och deras partier/organisationer.
4. Att de svenska partierna har mera kunskap och intresse för Guatemala/Centralamerika.

Utvärderingen beskriver och analyserar utbyteskomponentens ställning och planering inom ramen för hela programmet. Den var en svensk idé som krävde betydande personella resurser för att organisera och genomföra. Inte minst har processen att välja ut 32 av 300 deltagare i programmet varit en konfliktfråga som periodvis påverkade den lokala samarbetspartnerens inställning till utbytet. Andra svårigheter i utbytet har gällt de svenska PAOs kapacitet att finna spanskspråkiga och tillräckligt motiverade och politiskt mogna utbytare. Målen med utbytet kunde ha kommunicerats tydligare i planeringsprocessen.

För att mäta måluppfyllelse använde utvärderingen tre metodinstrument: Personliga intervjuer med utbytesdeltagarna, skriftliga enkäter som kompletterade intervjuerna samt i Guatemala även två plenariediskussioner med två guatemalanska utbytargrupper. Även ett urval externa intressenter, som lokala och regionala politiker i Guatemala har intervjuats för att ge sin syn på de guatemalanska utbytarnas utveckling av ledarskap och politisk mognad liksom kursdeltagare i Guatemala som inte deltog i utbytet.

Vad gäller uppfyllelse av de två första målen finner utvärderingen att resultatet är bra. De

guatemalanska utbytarna är mycket nöjda med utbytet och särskilt vistelsen i Sverige. En ofta förekommande slutsats som framkommer i svaren på intervjuer och i enkäter är att de i Sverige såg en verklighet som innebär en praktisk tillämpning av hela kursens teori om politik och partier. De framhåller särskilt värdet av besöken i svenska kommuner. Detta stärkte deras motivation att inte bara slutföra kursen, utan även bli mera politiskt aktiva i sina partiföreningar och organisationer i civila samhället. En stor majoritet utbytare har också fått viktiga positioner i sina partier, till exempel som kandidater till parlamentet och kommunfullmäktige. Nästan alla har fått poster som ordföranden på för kvinno- och ungdomssektioner på kommunal och länsnivå ungdomsföreningarna inom sina respektive partier. Flera har i sina hemkommuner tillämpat metoder som är centrala i svenska valkampanjer och som aldrig förekommit i Guatemala, så kallade politiska mässor (en variant av vårt system med valstugor) och upplysningskampanjer för att få människor att rösta på partier och kandidater utifrån kunskap och medvetande om deras politiska ideologi och konkreta valprogram och inte bara tomma slogans.

Det tredje och fjärde målet i utbytesdelen har från PAOs sida inte varit lika prioriterade som de två första målen. Få PAO, egentligen bara en, Vänsterns Internationella Forum, har ett så kallat systerpartisamarbete i Guatemala, och programmet Ungt Ledarskap har stärkt detta samarbete. Övriga fem PAOs har inte utvecklat institutionella samarbeten, vare sig på riks och kommunal nivå.

På ett personligt plan har programmet inneburit vissa men tämligen blygsamma kontakter mellan svenska och guatemalanska deltagare. De guatemalanska utbytarna anser generellt att sådana kontakter är viktiga och värdefulla och utgör ett stöd i deras politiska karriär. De svenska utbytarna var mindre än hälften så många som de guatemalanska (15 mot 32), de är engagerade i många olika verksamheter som innefattar kontakter med andra länder och inte alla behärskar spanska. Dessa är några faktorer som begränsat de svenska utbyternas fortsatta kontakter. De som förekommer sker över partigränserna.

1.3 Viktigaste rekommendationer i sammanfattning

Rekommendationerna görs i förhållande till programmets kontext i det svenska demokratibiståndet, i förhållande till hela programmet och hur utbytesdelen kan förbättras vid en eventuell fortsättning av programmet eller i liknande program för demokratibistånd. Nedan följer de viktigaste rekommendationerna i stark sammanfattning. De finns in extenso i avsnitt kapitel 5.

Rekommendation om erfarenhetsutbyte mellan PAO och andra svenska aktörer för demokratibistånd

- 1 Det partinära biståndet är en väsentlig del av svenskt demokratibistånd. Partiernas erfarenheter är emellertid dåligt spridda och PAO kan här ta initiativ till seminarier och möten som samlar i Sverige aktiva aktörer (enskilda organisationer, Sala-IDA, IDEA, SIPU, akademiska institutioner) kring målstyrning och resultatuppföljning av närliggande demokratibistånd.
- 2 Svenska PAO bör bedriva gemensamma projekt för demokratiutbildning och utveckling av demokratiska partiväsen.
- 3 PAO behöver stärka länkarna till sina respektive partier och ungdomsförbund på lokal och central nivå för att utveckla deras deltagande i utvecklingsarbetet.
- 4 Utbildnings- och påverkanskomponenter bör vara naturliga, sammanhängande delar

av samarbetsprojekt.

Rekommendationer från INGEP kring utbyten som är värda att ta fasta på

- 1 Stärk den pedagogiska planeringen så att utbytet blir en naturlig viktig del i utbildningen. Arbeta med specifika teman.
- 2 Skicka minst ett par deltagare från varje utvald kommun. Arbeta i färre kommuner och stanna i dessa under längre tid.
- 3 Etablera om möjligt systerkommuner Sverige – Guatemala.

Rekommendationer kring deltagare

- 1 Urvalet av deltagare bör skärpas och följa de kriterier som tas fram av parterna. Språket är centralt. Bristande språkkunskaper ökar kostnaderna och minskar effektiviteten i lärandet.
- 2 Avtal bör skrivas med deltagare om deras uppdrag och förpliktelser.
- 3 Då ett mål i ett fortsatt program i Guatemala bör inkludera en ökad öppenhet bland partierna att ta tillvara dem som utbildas i programmet, bör vissa svenska deltagare rekryteras för att främst stärka denna del i programmet, dvs att bearbeta utvalda partier.

Rekommendationer kring mål, planering och förberedelser

- 1 Övergripande mål för ett utbyte bör kompletteras med verksamhetsmål som anger vad som bör genomföras för att nå de övergripande målen. Indikatorer som kan följas upp under programmets gång bör utarbetas.
- 2 Samarbetsparterna måste noga diskutera och fastställa programmets mål och lämpliga innehåll innan det inleds.
- 3 Möjligheten till en fördjupad förberedelsekurs (i förhållande till den som genomfördes i Sverige) bör undersökas.
- 4 Alla utbytare bör ha tillgång till ett gediget förberedelsematerial, som komplement till sina förberedelsekurser. Ta fram ett tryckt material på spanska inför guatemalteaternas besök i Sverige med relevant information om de frågor och fenomen som ska studeras.

Rekommendationer kring programupplägg

Guatemalautbytet visade en god måluppfyllelse för mål 1 och delvis för mål 2. utbytesupplevelsen i sig var oerhört givande och programinnehållet gav kunskaper och insikter av stort värde. Men för fördjupade kunskaper och erövrandet av användbara ”verktyg” för politiskt arbete behöver programinnehåll utvecklas och förändras.

2. Bakgrund

2.1 Programmet Ungt ledarskap för demokratibygge i Guatemala

2.1.1 Övergripande mål för biståndet genom PAO

Det övergripande målet för de svenska riksdagspartiernas biståndssamarbeten med skattefinansiering (det så kallade PAO-stödet¹) är ”att främja en representativ demokrati där fungerande partiväsande är centralt.” Projekten ska stärka partiväsendet och den demokratiska utvecklingen i samarbetsländerna. De främsta metoderna i samarbetet är utbildning och utbyten. PAO-stödet består av två arbetsformer – de enskilda bilaterala projekten och de gemensamma projekten.

Programmet ”Ungt ledarskap för demokratibygge i Guatemala” är ett gemensamt projekt som inleddes 2003 och avslutas inför de allmänna valen i Guatemala i september 2007.

Programmet har genomförts i samarbete mellan sex svenska partinära biståndsorganisationer – PAO - (KIC, Green forum, SILC, VIF, CIS, Palmecentret²) och det guatemalanska institutet INGEP (*Instituto de Gerencia Política*³) som är en del av den statsvetenskapliga fakulteten vid universitetet Rafael Landívar. Projektet syftar till att inför valen 2007 bidra till skapandet av en kritisk massa av unga guatemalanska politiker, med demokratiska värderingar och interkulturell förståelse, som är redo att vara med och ta över ansvarsfulla politiska och sociala positioner i landet. De ska också vara förberedda för att driva en demokratisering och institutionalisering av sina respektive partier och organisationer i det civila samhället.

Programmet är ett större utbildningsprogram som har genomförts i två regioner och totalt 16 (av 332) kommuner i Guatemala. Cirka 300 ungdomar har deltagit och särskild vikt har lagts på kvinnors och ursprungsbefolkningens deltagande. Utbildningen genomfördes år 2004–2006 genom helgutbildningar på såväl kommunal som regional och nationell nivå.

En andra huvudkomponent har varit ett utbyte mellan Sverige och Guatemala där 15 unga svenska politiker besökt Guatemala vid flera tillfällen, mött Guatemalastudenterna och bidragit till deras utbildning, samt utbyten till Sverige, där 32 guatemalaner gjort studiebesök med målet att erhålla kunskaper om och få inspiration från svensk politik och samhällsliv.

Utbyteskomponenten i programmet var ett initiativ från den svenska partnern. Det främsta motivet för detta var att man menade att man på detta sätt kunde bidra med svenska erfarenheter i utbildningen.

”De svenska partinära organisationernas roll är att bidra med erfarenheter från unga politiker i Sverige. Genom ett återkommande utbyte av erfarenheter under ett par år kommer dessa att bidra med inspiration och kunskap om såväl valda politikernas roll som arbete i politiska partier och ungdomsförbund. Ett antal deltagare från Guatemala kommer också att besöka Sverige och se hur den svenska politiken fungerar i praktiken.”⁴

De mål som 2004 uppställdes för utbyteskomponenten var:

---

¹ PAO – Partianknuten organisation

² Kristdemokratiskt Internationellt Center (kd), Green Forum (mp), Svenskt Internationellt Liberalt Centrum (fp), Vänsterns Internationella Forum (v), Centerpartiets Internationella Stiftelse (c), Palmecentret (s)

³ Institutet för politiskt ledarskap

⁴ Resultatrapport och ekonomisk rapport 2003; 2004

1. Att deltagarna i Guatemala har en praktisk och teoretisk kännedom om den svenska demokratin, det svenska systemet, partier och ungas deltagande, som är användbara i deras eget fortsatta politiska arbete.
2. Att deltagarna i Guatemala har kunskap och verktyg för att kunna jobba för ett ökat deltagande av ungdomar i politiken.
3. Att det när programmet avslutas finns etablerade kontakter mellan de svenska deltagarna, deras partier och de guatemalanska deltagarna och deras partier/org.
4. Att de svenska partierna har mera kunskap och intresse för Guatemala/Centralamerika.

Utbytesmetoden ger intressanta möjligheter till att skapa erfarenhetsutbyten, ökad förståelse och ömsesidighet mellan Sverige och olika samarbetsländer. Samtidigt är det en komplex, krävande och ofta dyr metod. För att bedöma resultat och effekter krävs omfattande uppföljning, oftast på individuell nivå.

Inom programmet Ungt Ledarskap har utbytesmetoden använts som en kompletterande metod i ett större projekt under tre års tid. Utbytena har därmed syftat till att förstärka en kärnverksamhet, ledarskapsutbildningen i Guatemala, och planering och genomförande av utbytena har anpassats till projektets mål, planering och verksamhet.

Utbyteskomponentens huvudsakliga målgrupp har varit de guatemalanska utbytesdeltagarna, deras studiekamrater samt, i kommande steg, deras parti- eller ideella organisationer.

De sekundära målgrupperna har varit de svenska deltagarna och deras partier, med målet att utbytet skulle leda till etablerade kontakter och långsiktigt politiskt intresse för Guatemala i Sverige.

2.1.2 Utbyteskomponenten i den svenska biståndspolitiska kontexten

Erfarenhetsutbyten är viktiga i svenskt utvecklingssamarbete. Det förekommer i flera former, inom flera samhällssektorer och är riktade till olika målgrupper. Ett övergripande syfte för utbyte är utveckling i ledarskap och av offentliga och privata institutioner. Sida stödjer via anslaget för enskilda organisationer bland annat två ungdomsutbytesprogram via CIU (Centrum för Internationellt Ungdomsutbyte) som är en medlemsorganisation. Fokus ligger på ungdomars individuella utveckling och samhällsengagemang⁵.

Det största utbytesprogrammet är de så kallade internationella utbildningsprogrammen, ITP (International Training Programs). Dessa omfattar ett 90-tal ämnesrelaterade kurser som är fyra till sex veckor långa och genomförs i Sverige. Målgrupper är specifika per ämne och finns i Asien, Afrika och Latinamerika. På senare år har ITP-kurserna ytterligare språk- och målgruppsanpassats. I 2007 års kurskatalog finns t ex sex stycken kurser på spanska med anknytning till demokrati och offentlig förvaltning riktade till latinamerikaner. En av dem heter

---

⁵ Det omfattar länderna Indien, Thailand, Kambodja och Costa Rica.

”Demokratiska institutioner och demokratiskt deltagande” och genomförs av konsultföretaget SIPU, som upphandlats av Sida.

Utbytesdelen i PAO-programmet i Guatemala är emellertid unik så tillvida att den dels omfattar ett tvåvägsutbyte mellan svenska och guatemalanska politiskt aktiva ungdomar och dels innehåller tydliga och mätbara mål. Dessutom har INGEP ett uttalat och seriöst menat syfte att fortsätta stödja och följa de guatemalanska ungdomar som genomfört utbildningen, både de som varit i Sverige och övriga. Utan att i detalj känna till PAOs alla systerpartisamarbeten är det föga sannolikt att dessa har sådana detaljerade mål och ambitiösa mekanismer för uppföljning.

2.2 Tidigare studie

2006 lät de svenska PAO som deltar i programmet göra en studie av programmets genomförande. Syftet med studien⁶ var ”att hitta en tydligare form för att arbeta med gemensamma projekt”. Bakgrunden var att tidigare utvärderingar och översyner av det partinära utvecklingssamarbetet hade förordat gemensamma, snarare än enskilda, PAO-projekt samt att anslaget för gemensamma projekt utökats av regeringen. Guatemalaprogrammet Ungt ledarskap var det största gemensamma projekt som genomförts av PAO och erfarenheter av hur det organiserats och genomförts var därför av principiellt intresse.

Studien förordade fortsatta gemensamma PAO-projekt med motiveringarna att Guatemalaprogrammet kunnat genomföras i gott samförstånd och att det partiövergränsande deltagandet hade varit en viktig positiv del av de guatemalanska deltagarnas lärande av Sverige. Studien menade även att programmets inriktning på en bred, grundläggande men partinära utbildning av unga guatemalaner var ett gott exempel på hur svenskt partinära biståndssamarbete kompletterade och förstärkte det svenska (genom Sida) demokratiutvecklingsstödet.

Studien undersökte även utbyteskomponentens genomförande. Man konstaterade här att de olika intressenternas utgångspunkter och egna målsättningar skiljde sig rätt avsevärt, vilket kom att leda till en del slitningar, missförstånd och begränsad måluppfyllelse.

”PAO-gruppen: utbytet med unga svenska politiker utgör det svenska bidraget till projektets utbildning. Utbyte till och från Guatemala ska ge kursdeltagare i Guatemala kunskaper om svensk politisk struktur.

INGEPs ledning: utbytet är ett villkor för den svenska finansieringen. Svenska politikers deltagande kan inspirera och ge lärdomar, samt stärka guatemalanska partiers intresse för utbildningen.

INGEPs personal: utbytet är ett okänt och arbetskrävande moment. Det kan locka till deltagande i utbildningen. Svenska politiker kan genomföra avancerade seminarier.

PAOs projektsamordnare: utbyte är en utmärkt form för kulturmöten och för att stärka engagemang. Rätt genomfört bidrar det till viktigt lärande.

De svenska utbytarna: utbyte ger möjlighet till eget lärande och ny kunskap om Latinamerika. Det kan stärka det egna fortsatta internationella engagemanget.

---

⁶ ”Gemensamma erfarenheter stärker politiska partiers utvecklingssamarbete”, Jocke Nyberg, Per-Ulf Nilsson, Context 2006

De guatemalanska utbytarna: utbytet ger en unik chans till en resa till Europa. Det ger kunskap om hur ett i-land ser ut och hur dess samhälle fungerar.

Lokala svenska partiorganisationer: utbytet ger unga medlemmar en inspiration som stärker deras fortsatta partiarbete.⁷

Studien utvärderade inte utbyteskomponentens innehåll och måluppfyllelse utan begränsades till att studera dess genomförande. Studien tyckte sig kunna identifiera ett antal svaga punkter, bland annat:

- viss oklarhet om syfte och mål. En gemensam syn saknades
- kommunikationen mellan parterna var otillräcklig, men förbättrades steg för steg
- utbytarnas förberedelser (särskilt svenskarnas) borde vara bättre

Samtidigt konstaterade studien att de svenska och guatemalanska utbytarna, i synnerhet de senare, inspirerats och fått viktiga lärdomar.

2.3. Utvärdering av utbildningsprogrammet

2007 genomfördes en utvärdering av utbildningsprogrammet Ungt ledarskap.⁸ Den konstaterar att programmet i stort sett uppnått sina mål. Utbildningens pedagogiska upplägg och urvalet av deltagare (med tonvikt på unga, kvinnor, landsbygd, ursprungsbefolkning) ledde till att deltagarna, från många olika partier och enskilda organisationer, fann förståelse för varandras liv och övertygelser och respekt för olika politiska ställningstaganden. Lokal samverkan mellan politiska partier och organisationer i civilsamhället stärktes och misstro övervanns. Särskilt utmärkande är stärkandet av kvinnornas kapacitet och ett fortsatt stöd för dessas möjligheter att bryta rådande könsmonster rekommenderas.

Utvärderingen finner att utbildningen har bidragit till att ett antal av eleverna erövat högre poster i sina respektive partier, vilket var ett av programmets mål. Det är dock inte alls säkert, eller ens troligt, att man genom programmet uppnått en sådan kritisk massa av utbildade unga politiker som krävs för att förändra de guatemalanska partierna i positiv riktning.

Beträffande utbyteskomponenten i programmet, som utvärderingen inte hade i uppdrag att närmare analysera, konstaterar man att den berikade deltagarnas förståelse för det partipolitiska systemet. Guatemalanerna fick en inblick i hur ett partipolitiskt system grundat på tolerans och ideologisk mångfald fungerar. Det ökade också deltagarnas motivation för fortsatt politiskt arbete. Utbytet stärkte även deltagarnas ideologiska preferenser utan att detta ledde till hinder för samarbete för det gemensamma bästa.

3. Utvärderingen

3.1. Uppdraget

Denna utvärderings uppdrag är att utvärdera utbyteskomponenten inom projektet Ungt Ledarskap Guatemala 2003 – 2007.

---

⁷ Ibid, sid 27.

⁸ Liderazgo Joven para una Democracia en Construcción; O Valle, F Flores, D Grajeda, URL-INGEP 2007

Utvärderingen ska analysera i vilken mån projektmålen för utbytet har uppfyllts. Dessa mål var:

1. Att deltagarna i Guatemala har en praktisk och teoretisk kännedom om den svenska demokratin, det svenska systemet, partier och ungas deltagande, som är användbara i deras eget fortsatta politiska arbete.
2. Att deltagarna i Guatemala har kunskap och verktyg för att kunna jobba för ett ökat deltagande av ungdomar i politiken.
3. Att det när programmet avslutas finns etablerade kontakter mellan de svenska deltagarna, deras partier och de guatemalanska deltagarna och deras partier/organisationer.
4. Att de svenska partierna har mera kunskap och intresse för Guatemala/Centralamerika.

Komponenten har bestått av följande huvudsakliga aktivitetsområden:

- Utbyten Sverige – Guatemala
- Utbyten Guatemala – Sverige
- Förberedelse- och uppföljningsaktiviteter med deltagare i Sverige och Guatemala
- Informationsaktiviteter i Sverige
- Informations- och tillämpningsaktiviteter i Guatemala.

När projektet inleddes fanns ingen tidigare kunskap eller erfarenhet av att arbeta med utbyte som metod, varken hos de svenska PAO eller hos samarbetspartnern INGEP i Guatemala. Utbytets form och innehåll växte fram under projektets gång och det visade sig bli resurskrävande (finansierat och arbetsmässigt). De många aktörernas olika förståelse för och syn på programmet påverkade också dess genomförande positivt och negativt.

För att lära av erfarenheten ska utvärderingen därför även analysera processerna kring utbyteskomponentens a) administration och planering, b) roll- och ansvarsfördelning, c) metodik och innehåll.

Syftet är att därigenom få kunskaper om utbyte som metod för att kunna förbättra och utveckla nya utbyteskomponenter i kommande samarbetsprojekt.

3.2. Metod

Utvärderingen grundar sig främst på intervjuer med de svenska och guatemalanska unga politiker som deltog i utbytet mellan länderna. Vid ett tio dagars besök i Guatemala har cirka 70 % av dessa guatemalanska deltagare intervjuats personligen på grundval av ett frågeformulär, samt besvarat en enkät. Gruppdiskussioner har därefter genomförts. Alla svenska deltagare som kunnat nås (13 av 15) har intervjuats per telefon eller personligen på grundval av ett frågeformulär med delvis samma frågor som för Guatemaladeltagarna.

I Guatemala genomfördes också intervjuer med berörda på INGEP, samt genomfördes ett antal samtal med representanter för guatemalanska partier på lokal nivå.

I Sverige har intervjuer genomförts med ansvariga på PAO samt de projektanställda programhandläggarna.

Som komplement har projektdokument, rapporter, interna enkäter och utvärderingar, informationsbrev etc studerats.

4. Planering och genomförande av utbytet

4.1 Översikt

Utbyteskomponenten inom utbildningsprogrammet Ungt ledarskap innebar att 32 guatemalaner (2 från varje deltagande kommun) valdes ut bland de cirka 300 deltagarna för att vid ett tillfälle besöka Sverige under cirka två veckor. Tre resor med 10-13 deltagare per gång genomfördes under 2005 och 2006.

Från svensk sida valde de sex deltagande PAO ut två deltagare var. Kriterierna var att de skulle vara unga, partipolitiskt aktiva och spansktalande, samt en av varje kön. Planen var att dessa skulle resa till Guatemala vid tre tillfällen var. Avhopp på grund av andra studier, arbete, resor, privata skäl, gjorde att några enbart deltog vid en eller två resor och nya deltagare plockades in.

TABELL 1: UTBYTESPROGRAMMETS PLANERING OCH GENOMFÖRANDE – ÖVERSIKT

När	Vad
Oktober 2002	Förstudie gjordes av SILC och INGEP tillsammans. PAO-resa till Guatemala. Deltagande: Sex PAO
2003	
Juli – sep 2003	Svenska PAO rekryterar unga svenska politiker för deltagande i utbytet
November 2003	Anställning av projektsamordnare med placering på INGEP i Guatemala. Träder i tjänst i december 2003. INGEP fattar beslut om en guatemalansk utbytesdel i projektet efter stark rekommendation av svenska projektsamordnaren.
December 2003	Utresekurs för de 12 svenska utbyterna på Sida Civil Society Center i Härnösand. Deltagande även av 2 PAO-representanter för VIF och Green Forum.
Januari – juni 2004	. Rekryteringsprocess i Guatemala av deltagare i utbildningen. Planeringsarbete av INGEP.
Maj 2004	Förberedelseseminarium för svenska utbytare tillsammans med PAO.
Sep 2004	En person anställs på 1/4-tid som projektsamordnare i Stockholm med placering på KIC.
Sep 2004	Första utbytesresan till Guatemala med deltagande av 4 svenska ungdomar från s, v, Kd och c
Nov 2004	Andra utbytesresan till Guatemala med deltagande av 7 unga politiker från Fp (2), s, Mp (2), v, c.
Dec 2004	Klas Hansson anställs för arbete på ½-tid med utbytesdelen i Sverige.
Jan 2005	INGEP-ledningen besöker Sverige och deltar i seminarium och diskussioner med PAO-gruppen. Utvärdering av utbyte tillsammans med unga svenska deltagare.
Maj 2005	Första utbytesresan från Guatemala till Sverige med 9 deltagare.
Sep 2005	PAO-representanter från VIF och Mp besöker Guatemala, kopplat till utbytesresan med unga politiker
Sep 2005	Tredje svenska utbytesresan till Guatemala, med deltagande av 8 svenska unga politiker från sex partier.
Nov 2005	Andra Guatemalautbytet till Sverige, med deltagande av 10 unga guatemalaner . Program i Jönköping och Uppsala.

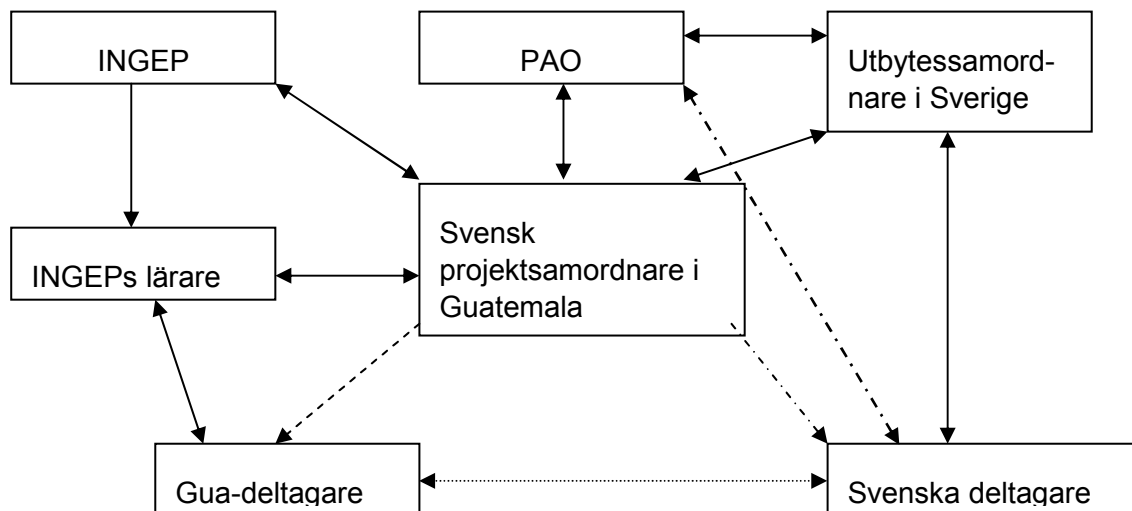
Mars 2006	INGEP-besök i Stockholm, samtal med PAO och Sida om avslutande projektfas. Seminarium med utbytesdeltagarna, förberedelser inför två utbytesresor under 2006.
Maj 2006	Tredje utbytesresan till Sverige med 13 deltagare
Juni 2007	Fjärde utbytesresan till Guatemala med deltagande av 8 svenskar från 5 partier
Oktober 2007	Femte utbytesresan till Guatemala med deltagande av 4 svenskar från 3 partier

4.2. Organisering, roll- och ansvarsfördelning

Under 2004, när de första två utbytesresorna med svenskar till Guatemala genomfördes, började PAO och INGEP utarbeta en struktur för organisationen av utbytena, liksom bestämma roll- och ansvarsfördelning. Från och med 2005 fanns denna på plats.

Den svenska projektsamordnaren fick en central roll också i planering och i genomförande av utbyteskomponenten. Kommunikationen mellan Guatemala och Sverige gick genom denna, från INGEP till PAO, liksom till den svenska utbytessamordnaren (1/2 tid med placering på KIC, som administrerade programmet för PAO).

Figur 1: Utbytesdelens intressenter och deltagare

Huvudansvaret för utbytets planering och genomförande kom att ligga på projektsamordnaren. Då det visade sig orealistiskt för denna att även ansvara för organisation och genomförande i Sverige anställdes en svensk utbytessamordnare med placering på KIC i Stockholm.

Från svensk sida förutsågs att INGEP fullt ut skulle dela ansvaret för utbytesprogrammet med projektsamordnaren. I praktiken tvingades dock samordnaren att ha huvudansvaret för utbytet. INGEP ansvarade för urvalet av guatemalanska deltagare i samarbete med sina lärare och projektsamordnaren. På samma sätt ansvarade dessa för deltagarnas förberedelseintroduktion.

Huvudansvaret för den lokala planeringen och genomförandet av det svenska utbytet till Guatemala lades allt mer på de guatemalanska eleverna och deras lärare, på grundval av instruktioner från INGEP.

Utbyteskomponenten lades som en extra arbetsuppgift på INGEP och dess personal, vilket under hela perioden upplevdes som stressande och även initialt till en kritik mot själva komponenten. Den svenska projektsamordnaren fick därför ett större ansvar än planerat. Hon upprätthöll också mycket direktkontakter med svenska och guatemalanska deltagare.

Huvudansvaret för utbytet i Sverige låg hos den svenska utbytessamordnaren. Denne skötte, med stöd av KIC-kansliet, alla praktiska researrangemang, programpunkter i Stockholm och samordnade programplaneringen främst med de svenska deltagare som gavs ansvar att planera program i utvalda kommuner.

De flesta svenska PAO var i mycket begränsad utsträckning indragna i planering och genomförande av utbytena. Störst deltagande kom från de två svenska PAO (VIF och Green Forum) som i högre grad också arbetade med organisatoriska samarbeten med guatemalanska partier/organisationer.

Kontakten mellan INGEP och PAO sköttes i huvudsak genom projektsamordnaren. Direkta kontakter skedde i samband med uppföljningar och förhandlingar kring hela programmet i respektive land, en gång per år i Sverige och något oftare i Guatemala.

4.3 Utbytesprogrammen

4.3.1 Guatemalanernas besök i Sverige

Huvudkomponenterna i programmen för guatemalanerna i Sverige var:

- Ett cirka en vecka långt besök i en kommun. Gruppen om 10-13 personer delades i två och besökte vardera en kommun (se bilaga 2 för exempel).
- Några dagars besök i Stockholm med introduktion till Riksdagens arbete och de politiska partiernas centrala arbete.
- En eller ett par dagars besök på en eller ett par partikongresser, när detta varit möjligt.

Kommunprogrammen planerades av en eller ett par svenska utbytare i samarbete med utbytessamordnaren, medan Stockholmsprogram och besök på kongresser främst organiserades av utbytessamordnaren i samarbete med Stockholmsbaserade utbytare.

4.3.2 Svenskarnas besök i Guatemala

Guatemalaprogrammens huvudkomponenter var:

- 1-2 förberedelsedagar på plats.
- Besök i 3-4 kommuner av 2-3 svenskar. I kommunerna genomfördes ett halvdagsseminarium, främst med de guatemalanska eleverna, men ibland även med andra intresserade inbjudna. Besök med korta diskussioner genomfördes också hos partier, enskilda organisationer och kommunstyrelser. En del studiebesök och möten på arbetsplatser/institutioner/med politiker genomfördes också.

- Diskussioner med partirepresentanter på central nivå, enskilt eller i grupp. Möjlighet gavs för egna partikontakter.
- Vilo- och transportdagar, samt utvärderingsdiskussioner.

Huvudansvaret för programinnehållet kan sägas ha legat på INGEP, såsom varande ansvarig för hela utbildningsprogrammet. Efter de första utbytenas genomförande anpassade INGEP allt mer utbytena till sin kursplan och instruerade övriga organisatörer om temaområden som borde beaktas. I övrigt gavs stor frihet för övriga ansvariga att utforma programmen.

4.4. Urval av deltagare

4.4.1 Svensk procedur

Urvalet av deltagare för utbytena genomfördes på mycket olika sätt i de bägge länderna. I Sverige rekryterade varje PAO två deltagare på det sätt de önskade, genom att annonsera intern, genom förfrågningar inom partirörelsen eller genom direkta kontakter med kända unga politiker. Kriterierna för urvalet var få och enkla – en man, en kvinna, spansktalande, med erfarenhet av partipolitiskt arbete lokalt och med ett intresse för internationella frågor.

Det främsta fel som gjordes i urvalet var att rekrytera personer som inte talade spanska. Detta skapade under programmets gång problem och minskade effektiviteten och värdet av deras deltagande. Samtidigt ska sägas att någon/några av dessa trots detta handikapp, genom sitt engagemang, gjorde bra insatser.

Ett problem som var svårare att förutse var att flera av utbytarna med tiden hoppade av från sitt uppdrag på grund av andra uppgifter.

Det faktum att samarbetspartnern INGEP har uppfattningen att alla svensks nivå (kunskap om politik i teori och praktik och förmåga att vidareförmedla denna) inte var tillräcklig visar att också partnern bör ges möjlighet att kommentera kandidaterna. Samtidigt ska erkännas att det är mycket svårt för en partner i ett annat land att kunna avgöra kandidaters lämplighet.

Slutsatsen som kan dras av den svenska rekryteringen är att rekryteringen gick alltför snabbt och att de kandidater som rekryterades aldrig genomgick en antagningsprocedur styrd av programledningen. Kandidaterna borde ha diskuterats och analyserats av PAO-gruppen och samarbetspartnern INGEP för att tillse att alla kriterier uppfylldes. Kriteriet om språkkunskaper skulle ha behållits. Om en PAO inte kunde hitta spansktalande personer borde de avstå från att utse utbytare, tills de hittade sådana personer.

4.4.2 Guatemalansk procedur

I Guatemala utarbetade med tiden INGEP kriterier för urvalet av utbytare. Förutom goda resultat på kursen krävdes ett visat starkt intresse och engagemang samt personlig lämplighet för deltagande. Konkurrensen var här mycket hård och det slutliga urvalet väckte missnöje bland många elever, eftersom kriterierna för urvalet inte gjordes tydliga innan valet gjordes.

Den noggranna proceduren tycks dock ha lett till ett gott resultat. Fyra av deltagarna hoppade visserligen av utbildningen efter utbytet, men övriga har visat stort engagemang. Missnöjet bland dem som inte fick åka har dock levt kvar och ledde också till några få avhopp. Erfarenheten visar att kriterier för urval måste klargöras och kommuniceras innan proceduren inleds och resultatet även förklaras i efterhand.

4.4.3 Svenska deltagares kulturmöte

Under programmets gång uppstod en rad mindre, men besvärande konflikter och kulturkrockar. Flera svenska deltagare kritiserade standard på hotell (för lyxigt respektive för påvert), maten (dålig eller ej vegetarisk), och andra detaljer. De uppvisade också ibland bristande respekt för kulturen genom att öppet visa missnöje med arrangemang, inte ta seden dit de kommit när det gäller att hålla/inte hålla tiden, respektlös klädsel, osv.

Dessa händelser tyder på en viss oerfarenhet hos deltagarna. Inför framtida utbyten pekar det mot att utbytare gärna ska ha tidigare erfarenhet av utvecklingsländer samt att en mer gedigen utbyteskurs kring kulturmöten bör föregå deltagandet. De två förberedande helgseminarier som genomfördes tycks inte ha varit tillräckliga.

4.5. Intressenters synpunkter på organisation, planering och programupplägg

Eftersom programmet genomfördes under tre år har dess organisering, planering och upplägg skiftat och utvecklats. Inledningsvis fanns stor osäkerhet om det mesta, inte minst om kärnan i programmet – det bidrag till guatemalanernas utbildning som den svenska erfarenheten kunde ge.

De olika intressenternas syn på utbytesprogrammets organisering, planering och upplägg skiftar med en tydligt mer positiv och okritisk hållning från de guatemalanska utbytesdeltagarnas sida. Det stora utbyte de fick av utbytet (se kapitel 5) överskuggar mindre svagheter i genomförandet.

De flesta intressenter menar att en mer utvecklad kommunikation med ett utbyte av idéer under en längre tid, skulle ha stärkt organiseringen av programinnehåll och förberedelser för deltagarna.

Både INGEP, flera av de svenska deltagarna, liksom programsamordnaren, menar även att PAOs engagemang och delaktighet i utbytena med fördel skulle ha varit större. Detta engagemang har skiftat med respektive PAOs engagemang för Guatemala och för ett aktivt deltagande i programmet. KIC, med administrativt ansvar, har också prioriterat programmet. Vif och GF med egna partisamarbeten i Guatemala har därmed också varit mer delaktiga i utbytena. Övriga PAO har haft ett övergripande intresse för programmets mål i Guatemala och för ett gott genomförande, men har valt att inte aktivt medverka, utöver deltagandet i den styrande PAO-gruppen. Deras direktkontakter med sina utbytare har varit begränsat. Ett större engagemang kunde ha stärkt de svenska utbytarnas förberedelser för sitt arbete och Guatemalabesökens i Sverige politiska och praktiska innehåll.

Även INGEPs engagemang och ansvar för utbyteskomponenten skulle med fördel ha kunnat vara större, menar man från svensk sida. Genomgående ansåg INGEP sig inte ha tillräcklig tid för detta arbete. Därmed försvagades INGEPs planering och styrning av programinnehållet och alltför mycket ansvar stälptes över på projektsamordnaren.

Programmen fick allt tydligare mål, men de övergripande målen för hela programmet och de specifika målen för de olika utbytena fick inte alltid det strukturerade och planerade genomslag i programmen, som INGEP och programsamordnare hade önskat. Viss oklarhet kring målen för varje besök bidrog till något splittrade program i både Sverige och Guatemala.

Också detta tycks bero på otillräcklig kommunikation mellan parterna. Medan INGEP och projektsamordnaren menar att inriktningen på programmen gjordes alltmer tydlig och inlemmades i utbildningsprogrammet som helhet, menade sig svenskarna ha otillräcklig

information, främst för Sverigeprogrammets organisering, men också (de första åren) om vad som förväntades i Guatemala.

Medan de flesta deltagarna sammantaget är relativt nöjda och de guatemalanska deltagarna är mycket nöjda med programuppläggen i bägge länderna framkommer några aspekter som är värdefulla att ta med sig inför planeringen av kommande utbyten:

De guatemalanska utbytesdeltagarna betonar kommunbesökens betydelse. I dessa framhålls särskilt de insikter och kunskaper de vann beträffande kommunernas starka institutionella och demokratiska ställning, kommunal demokrati och "samhällsmiljön". Med samhällsmiljö menas det solidariska, jämställda och konsensusökande svenska samhälle som många guatemalaner tycker sig ha sett, i kontrast mot det egna samhället av konkurrens på ojämlika villkor, klassklyftor och skarpa köns-, ålder- och etniska skillnader. Denna samlevnadsform gav starkt intryck under hela Sverigevistelsen och blev tydlig både i inofficiella och officiella möten. Den tycks ha haft stor betydelse för guatemalanernas informella lärande och stärkta samhällspolitiska engagemang. I sina skriftliga och muntliga utvärderingar förekommer följande svar på frågan om Sverigevistelsens betydelse:

De flesta önskar att besök och diskussioner i högre grad skulle koncentreras till den praktiska politikens genomförande, från politisk debatt till tekniska/administrativa system. Programmen i de olika kommunerna skiftade mycket och byggde en hög grad på enskilda svenska deltagares möjligheter att lägga dem. I några fall blev de politiska besöken alltför få och korta, i andra fall upprätthölls inte den partipolitiska bredden under besöken.

Trots att besöken på nationell politisk nivå i Stockholm, liksom på olika partikongresser upplevdes som spännande och givande framkommer att Stockholmsbesöken ibland blev tunna till sitt innehåll (t ex riksdagsbesök utan åhörande av debatter eller samtal med ledamöter) medan vissa kongressbesök blev alltför ytliga på grund av språkproblem och då kongresserna inte avsatte personer/tid för besökarna.

Alla utbytare, men i ännu högre grad guatemalanerna, menar att tiden blev alltför knapp både i Guatemala och i Sverige.

Beträffande besöken i Guatemala är deltagarna i stort sett överens om att programmet blev alltför splittrat och att tiden för diskussioner och fördjupning kring politiska diskussioner blev för kort. I bägge länderna skulle tid för fördjupningar kring viktiga ämnen ha varit att föredra framför mängden av besök.

Målet med svenskarnas Guatemalabesök tycks ha uppfattats olika. De officiella målen inriktade sig på guatemalanernas lärande samt kontakter som kunde leda till utveckling av fortsatta organisatoriska kontakter mellan partier/organisationer. De grupper som organiserade de lokala programmen menar dock att ett viktigt mål även var att svenskarna skulle lära sig om Guatemalas sociala och politiska situation. I viss mån konkurrerade dessa mål med varandra. Syftet med en del träffar var oklart och utbytet magert.

(För en inblick i programmets utveckling, de framsteg som gjordes och de utmaningar det mötte, se förkortad version av rapport från sista utbytet till Guatemala, bilaga 4).

De guatemalanska deltagarna är i stort är nöjda med de förberedelser de fick men uttrycker en önskan om ytterligare förberedelsematerial och tillgång till skriftligt material under resans gång. De svenska utbytesdeltagarna menar att förberedelserna i Sverige kunde ha varit bättre. Orsaken var främst att de själva inte hade tid/möjlighet att träffas som grupp i tillräcklig utsträckning. Detta kompensades av viss tid för förberedelser och samkörning i Guatemala.

Både INGEP och programsamordnaren menar att de svenska deltagarna sammantaget skulle ha behövt ha en högre erfarenhets- och kunskapsnivå och starkare förberedelser samt mer stöd av sina PAO och partiorganisationer.

Samtliga intressenter beklagar att språket (spanska) utgjorde ett problem som försvagade guatemalanernas lärande i bägge länderna.

4.6. Slutsatser kring organisation, planering och program

4.6.1 Kommunikation

God kommunikation är ett villkor för en lyckad organisering och genomförande av ett komplicerat program med många inblandade i två länder. Det är också nödvändigt för att upprätta den ömsesidighet och delaktighet som bör vara delmål i sig och som bidrar till ett samordnat arbete mot gemensamma mål.

Kommunikationen i programmet förbättrades genom erfarenheten och genom att deltagarna med tiden lärde känna varandra. Men den skulle ha kunnat vara effektivare:

- i kedjan INGEP – svensk utbytessamordnare – svenska deltagare
- mellan PAO, partiorganisationer och svenska deltagare
- mellan svenska och guatemalanska utbytesdeltagare
- mellan INGEP och lärare/elever lokalt inför utbytena

Kommunikationen INGEP – svensk utbytessamordnare – svenska utbytare borde ha varit intensivare inför planeringen av utbytets innehåll. Den begränsade processen för utbyte av idéer och programplaner gjorde att program i Sverige i alltför hög grad planerades avskilt från utbildningsprogrammets upplägg och innehåll. Detta trots skriftliga innehållsplaner och önskemål från INGEPs sida. De svenska deltagarnas kommunprogram borde ha planerats under en längre tid och ha diskuterats mer med samordnare och med INGEP. INGEPs ansvarstagande för denna del tycks ha varit alltför svagt.

Flera av de svenska deltagarna tycks ha deltagit mer som enskilda individer än som representanter för sina partier. Detta eftersom deras PAO antingen inte själva upprätthöll ett samarbete med dem eller att de inte fick det partistöd som de skulle ha haft nytta av, särskilt vid guatemalanernas besök i Sverige. Inledningsvis var deras roll mycket oklar eftersom beskedet till dem från PAO skiftade och stödet var litet. Med tiden övervanns det problemet genom de egna erfarenheterna i Guatemala.

Den svenske utbytessamordnaren spelade en viktig roll för att organisera resor och planera program, men ett deltagande från PAO och andra partiorganisationer hade varit en fördel eftersom samordnaren svårigen kunde diskutera partipolitiska frågor.

Kontakter mellan utbytesdeltagarna från respektive länder var ett mål i sig (mål 3). En sådan kan inte varaktigt utvecklas "på kommando" utan måste utvecklas spontant. Att så inte skedde (se nedan) beror då kanske främst på att den personliga kommunikationen inte utvecklades tillräckligt, vilket i sin tur även har med programmets innehåll/upplägg att göra. En planerad och understödd process av kontakter före utbytena skulle ytterligare ha stärkt guatemalanernas förberedelser, kunnat påverka programmets innehåll och bidragit till att bygga upp fortsatta relationer. Flera deltagare från bägge länder efterlyser mer tid med

varandra, t ex genom boende hos varandra och deltagande på privata arrangemang mm. Detta skulle säkerligen ha lett till att fler personliga kontakter (med politiskt innehåll) upprättades.

Som det blev utvecklades mycket begränsade kontakter mellan de svenska och guatemalanska deltagarna. Förutom att det institutionella stödet för detta saknades, tycks även de svenska deltagarnas intresse/tid för sådana kontakter ha varit svagt.

4.6.2 Organisation och ansvarsfördelning

Den organisation och arbetsfördelning som upprättades för utbyteskomponenten var i princip ändamålsenlig. Vissa justeringar skulle eventuellt ha stärkt organiseringen ytterligare:

- INGEP tvingades lägga arbetet med utbytet ovanpå de arbetsuppgifter som programteamet rekryterats för. Åtminstone en halvtid enbart för utbyteskomponenten skulle ha stärkt INGEPs förmåga att samordna och leda utbytesprogrammet liksom dess ansvarstagande.
- Eftersom utbytet var den del av hela programmet som den svenska partnern främst hade ansvar för skulle en omfördelning av de svenska resurserna ha kunnat stärka utbyteskomponenten. Efter de första 18 månadernas uppbyggnad av programmet kunde den svenska samordnaren av programmet ha placerats i Stockholm. Detta skulle ha kunnat stärka samordningen och planeringen tillsammans med utbytare, PAO och partiorganisationer. Samordnaren skulle då ha fått en tydligare "PAO-profil". Men för att detta skulle ha lyckats skulle INGEP ha behövt visa upp ett klart starkare ansvar för utbyteskomponentens planering och genomförande.
- En sådan förändring skulle dock ha inneburit en förändring av samordnarens arbetsuppgifter. Deltagandet i utbildningsprogrammets styrning skulle ha lämnats, liksom arbetet med att bygga upp svensk kunskap om den partipolitiska situationen i Guatemala och kontakter med olika intressenter bland partier, organisationer och andra givare.
- De svenska utbytarnas uppdrag, både i Sverige och i Guatemala, skulle ha diskuterats tydligare.
- Detta skulle ha underlättats om alla PAO, alternativt deras lokala partiorganisationer, hade tagit ett större ansvar för att stötta och samarbeta med utbytarna.

Utläggandet av ansvar för programplanering på deltagarna själva stärkte deras delaktighet, men ett större stöd från programledningarna hade varit behövligt.

4.6.3 Programupplägg

I kapitel 5 framgår deltagarnas synpunkter på de program som genomfördes i Guatemala och Sverige samt slutsatser och rekommendationer kring detta. Beträffande programmets organisering framgår ovan vår uppfattning om hur en annan balans i ansvarsfördelningen skulle ha kunnat bidra till ett ännu effektivare program i förhållande till uppsatta mål.

Utbytenas innehåll styrdes delvis av de anvisningar och temaområden som delgavs från INGEP. Inför utbytena upprättades mål för de resultat som önskades. Men de målsättningar INGEP hade kunde ha kommunicerats ännu tydligare till organisatörerna. Å andra sidan gav detta deltagarna en ökad delaktighet och frihet att utforma programmen självständigt. En

starkare kommunikation genom de svenska samordnarna med de svenska organisationerna kunde ha spetsat till programinnehållet i Sverige. En längre process av kommunikation mellan svenska och guatemalanska deltagare skulle också ha kunnat leda till bättre anpassade program i bägge länderna, efter de första utbyteserfarenheterna.

De olika parternas skiftande syn på utbytets roll och värde (se 1.2.) bidrog naturligt nog till vissa, aldrig helt uppklarade, divergerande uppfattningar om programmets mest lämpliga innehåll.

Praktiska omständigheter – bergiga vägar, stort antal kommuner, deltagare från många platser – försvårade planering och genomförande av programmen i Guatemala. Ett ökat ansvar för de guatemalanska eleverna stärkte dessas delaktighet och engagemang, men ledde tidvis till alltför splittrade program och brist på fokusering. I Sverige var det de svenska partiorganisationernas ljumma intresse för att prioritera Guatemalabesöken och stötta organiseringen av programmen som begränsade deras effektivitet.

5. Utbytets måluppfyllelse

5.1 Besöken i Sverige i relation till målen

5.1.1 Mål och slutsatser för besöken i Sverige

Två av huvudmålen för utbytesprogrammet avser de guatemalanska deltagarnas kunskapsutveckling.

1. Att deltagarna i Guatemala har en praktisk och teoretisk kännedom om den svenska demokratin, det svenska systemet, partier och ungas deltagande, som är användbara i deras eget fortsatta politiska arbete.

2. Att deltagarna i Guatemala har kunskap och verktyg för att kunna jobba för ett ökat deltagande av ungdomar i politiken.

Utifrån ett generellt resultatperspektiv är de guatemalanska utbytarna mycket nöjda i vistelsen i Sverige. En ofta förekommande slutsats som framkommer i svaren på intervjuer och i enkäter är att de i Sverige såg en verklighet som innebär en praktisk tillämpning av hela kursens teori om politik och partier. Några uttryck som förekommer:

”Sverige visade att en förändring i vårt land är möjlig”

”Vistelsen var kursens grädd på moset. Teorin förverkligad”

”Det går att bryta kulturella mönster”

En annan mycket vanlig aspekt på Sverigebesökens betydelse var att det stärkte deltagarnas motivation att fortsätta kursen och aktivt medverka i den inhemska politiken både i partier och i organisationer i det civila samhället.

De guatemalanska deltagarna framhåller särskilt värdet av besöken i svenska kommuner.

- Vid besöken i kommunerna är det möjligheten att träffa delar ur kommunfullmäktige och lära sig något om hur arbetet i kommunen går till som har varit mest givande.

Andra saker som framhålls är besök på ungdoms- och fritidsgårdar, föräldrar på stan, decentraliseringen och det civila samhällets organisering och möjlighet att delta.

- Deltagarna vill framhålla besöket i riksdagen och möjligheten att samtala med en riksdagsledamot som det mest intressanta vid besöket i Stockholm. Flera uttrycker att de hade velat vara med vid en riksdagsdebatt för att se hur det går till. Flera beklagar dock att vissa besök blev alltför ytliga och att politiker på central nivå, i riksdag och på partikanslier, inte alltid gav dem den tid och uppmärksamhet de önskat.
- De flesta grupperna besökte också någon partikongress och det som var mest värdefullt där var att se hur unga och kvinnor tillåts delta på lika villkor och att se hur beslut fattas och att det finns en fungerande interndemokrati inom partierna.

Väldigt få vill framhålla några negativa saker vid besöken i Sverige, men en sak som återkommer är bristen på tid och på tolkar. Schemat har varit stressigt och det har inte funnits tid att ställa frågor och reda ut eventuella oklarheter innan man ska vidare till nästa möte. Särskilt vid besöken på partikongresser har den dåliga tolkningen ibland gjort att mycket information gått förlorad. Flera deltagare beklagar också att ansvariga på kongresserna inte lagt någon tid på att ta emot dem för information och diskussion. Om tolkning och/eller ett engagerat mottagande på partikongresser inte går att ordna på ett bra sätt kan det vara en idé att istället ha ett ordentligt möte med unga från partiet för att diskutera och utbyta idéer. Detta skulle troligen ge mer än att lyssna några timmar på en kongress som man bara förstår delar av.

"Jag lärde mig mycket av programmet. Till skillnad mot många politiker kan jag något om politik - vad vi inte bör göra och vad som behöver göras. Jag ser saker öppnare – söker lösningar, ser problem som utmaningar och har hopp."

"Vi såg en dröm vi kan jobba mot. Det har hjälpt mig mycket i mitt jobb i partiet. Det ger en riktning och hjälper oss i vårt engagemang. Vi kan börja en förändring."

"Vi har ett stort ansvar – vi har vaknat upp och nu gäller det att delta mer. Vi har utvecklat vårt medvetande – jag känner att jag kan göra något. Vi känner att vi har ett åtagande om att kämpa för förändring."

"Alla vi som deltagit i kursen känner ett ansvar att kämpa för vårt samhälle. Vi måste övertyga andra, göra dem medvetna. Vi måste söka strategier för detta och börja med de unga."

"Utbytet var jätte viktigt. Det gav kursen och hela programmet trovärdighet. Det finns en sanning bakom teorierna. Se vad ett land kan åstadkomma! Förändringen är möjlig!"

Även om det har varit intressant att se många olika saker under besöken i Sverige är det en allmän uppfattning hos guatemalanerna att mer fördjupning hade varit önskvärt. Antingen genom att utbytet förlängs eller genom att man arbetar mer i block där en dag går åt att fördjupa sig i ett ämne och att de besök som planeras in den dagen alla knyter an till detta ämne. Förslag på intressanta ämnen att fördjupa sig i är: strategier för demokratiutveckling, miljöfrågor, skogsvård, skattesystemet, samarbetet mellan politiker och civila samhället/privat sektor (jfr kommunprogram, bilaga 2).

Ett sätt att spara tid och lägga upp ett bättre program är att det lång tid före utbytet upprättas en direktkontakt mellan de guatemalaner som ska åka och den/de som planerar besöket i Sverige. Detta för att diskutera vad programmet bör innehålla samt ge guatemalanerna tid att

sätta sig in i ämnen som ska behandlas i Sverige och på så vis bygga en kunskapsgrund att stå på och förbereda eventuella frågor och undringar. Något slags tryckt material med information om det som ska studeras bör tillhandahållas de guatemalteckiska besökarna i god tid före avresa, liksom för vidareläsning efter resan.

5.1.2 Lärdomar

Det som gett djupast intryck vid besöken i Sverige är att se hur partierna har tydliga ideologier som deras arbete baseras på samt att de trots dessa tydliga skillnader kan samarbeta "för medborgarnas bästa" i konkreta frågor. Utöver detta är det kvinnors och ungdomars deltagande som har inspirerat mycket.

Samtliga guatemalteckiska deltagare uppger att de haft nytta av de kunskaper och de erfarenheter som utbytet gett. Rent generellt har mötet med Sverige och svenskarna gett dem visioner för framtiden, uppmuntrat dem, ökat deras självförtroende och fått dem att ta mer plats i sitt parti. Flera uttrycker med olika ordval att utbytet visat att "teorin finns i verkligheten" och att "ett annat samhälle är möjligt". Det de har studerat har de också fått se applicerat i Sverige och detta har påverkat dem djupt. Några konkreta exempel på hur de använt de teoretiska och praktiska erfarenheter som utbytet gett är:

- startat en förening vid namn "*Conciencia política*" som arbetar för att höja den politiska medvetenheten i hemkommunen inför 2007 års val. Genom bl. a en reklamsnutt som sänts i lokal radio och TV vill de få väljarna att ifrågasätta partierna och informera sig om deras program för att rösta medvetet.
- organiserat workshops med unga för att vidareförmedla sina kunskaper.
- organiserat en medborgarfestival i hemkommunen där organisationer, partier och sociala rörelser bjöds in för att presentera sig och sitt arbete.

Efter utbytet och utbildningen i stort har en majoritet fått ökat förtroende/högre poster inom sina partier. Det är här omöjligt att isolera utbytets effekt från effekten av resten av utbildningen eller personlig drivkraft men många uppger att utbytet varit en viktig del för att öka deras självförtroende och kräva mer plats inom partiet.

Ett exempel som framstår väldigt klart är Hermelinda Sapón som står på andra valbara plats till parlamentet för partiet UNE i länet Totonicapan och med största säkerhet kommer att bli invald vid valet den 9 september 2007. Detta skulle vara framgång ur demokratisk synpunkt då hon är ung, kvinna och från ursprungsbefolkningen. Med 14 kvinnor av 155 ledamöter i kongressen och cirka ett dussin kvinnliga borgmästare av 330 placerar sig Guatemala i bottenkiktet bland världens länder när det gäller kvinnors representation i folkvalda politiska församlingar.

Några andra exempel på deltagares stärkta politiska positioner:

Tidigare post

- gräsrotsaktivist
- gräsrotsaktivist
- ungdomssekreterare

Nuvarande post

- kommunal sekreterare för ungdomsfrågor och departementssekreterare för kvinnofrågor
- kommunal avtalssekreterare och på första valbara plats till kommunfullmäktige
- kommunal sekreterare för kommunikation

- koordinatör för politisk utbildning av ungdomar	departementssekreterare för ungdomsfrågor och på listan för partiets kandidater till parlamentet
- gräsrotsaktivist	kommunal sekreterare för ungdomsfrågor och politiska kampanjer

5.1.3 Spridandet av förvärvade kunskaper och erfarenheter i Guatemala

De flesta guatemalteckiska utbytarna har vid hemkomst hållit föreläsningar där de berättat om sina erfarenheter i Sverige, dels för sin grupp inom INGEPs utbildning, dels inom de partier/organisationer där de är verksamma. Mottagandet har varit blandat. I en del fall har det inte funnits något större intresse inom partierna/organisationerna för att tillvarata de ungas erfarenheter. Några personer har aktivt motarbetats då de velat införa förändringar, medan de i andra fall fått gehör för sina förslag. Andra uppger att deras erfarenheter uppskattas och att de kunnat inleda förändringar i sina organisationer.

"Jag arbetar i katolska kyrkans sociala verksamhet, Pastoral Social, i min hemkommun. Där visar man stort intresse för mina erfarenheter. Jag är samordnare för ett av våra verksamhetsområden, politisk påverkan, och har haft stor nytta av Sverigebesöket. Bland annat har jag ordnat debatter om lokala utvecklingsplaner på torgen i tre kommuner."

"I mitt parti har jag försökt framhålla vikten av att kvinnor släpps fram mera. Men jag motarbetas av kvinnosektionens ordförande i partiet på kommunal nivå. Hon är äldre än jag. Det är mycket ovanligt att unga försöker få inflytande. Det finns mycket avundsjuka. I Guatemalas kustdepartement är "machismon" mycket utbredd. Man har talat illa om mig på universitetet."

"Jag är med i en ONG. Vi har börjat samla in egna pengar som en effekt av besöket i Sverige, där jag såg hur viktig det är att man mobiliserar resurser. Vi kan inte alltid vara beroende av bistånd utifrån."

"Jag försöker arbeta intensivt i partiet för indianfrågor. Jag har lagt förslag i partiet i Huehuetenango för att öka mayas representation i partiet. Men medlemmar argumenterar mot mig och säger att klasskampen är viktigast. Jag kritiseras för att vilka splittra."

"Jag är aktiv i en bredare vänsterkoalition som ställer upp i valet, MAIZ (Movimiento Amplio de Izquierda). Där ingår både NGOs och partier. Jag är också nominerad som kandidat till kongressvalet för URNG. Sverigebesöket har haft stor betydelse för mitt politiska arbete. Jag hjälper MAIZ att formulera en kommunal regeringsplan. Jag har också ordnat en kurs i politik för kvinnor och ungdomar och arrangerat en medborgarkampanj för att invånarna skall rösta medvetet."

5.2 Svenskarnas besök i Guatemala

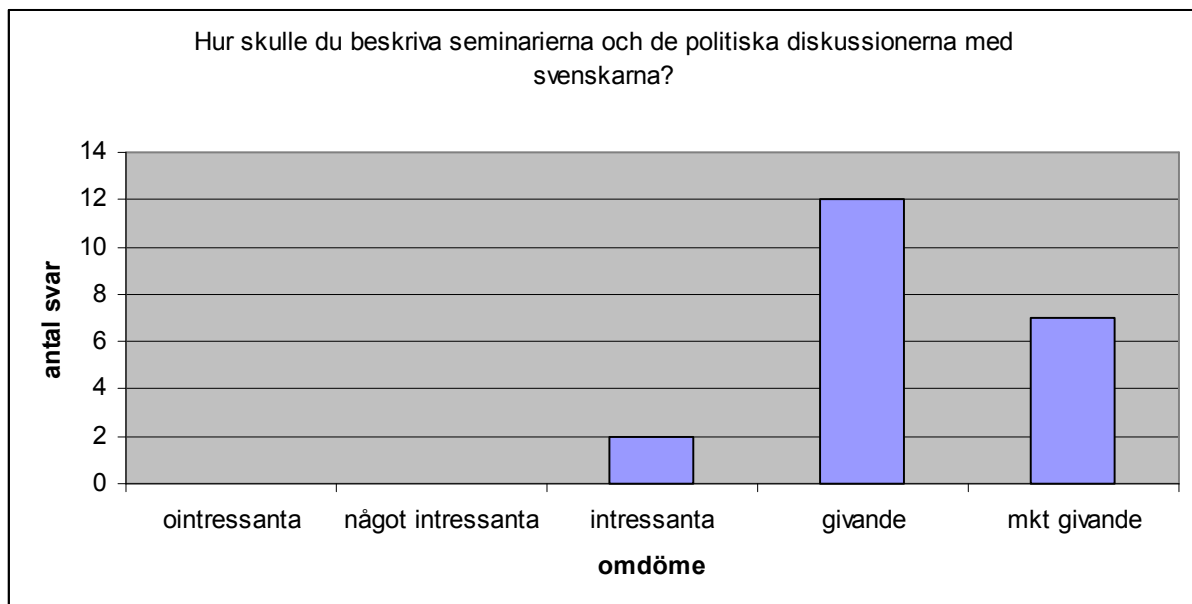
5.2.1 Givande möten

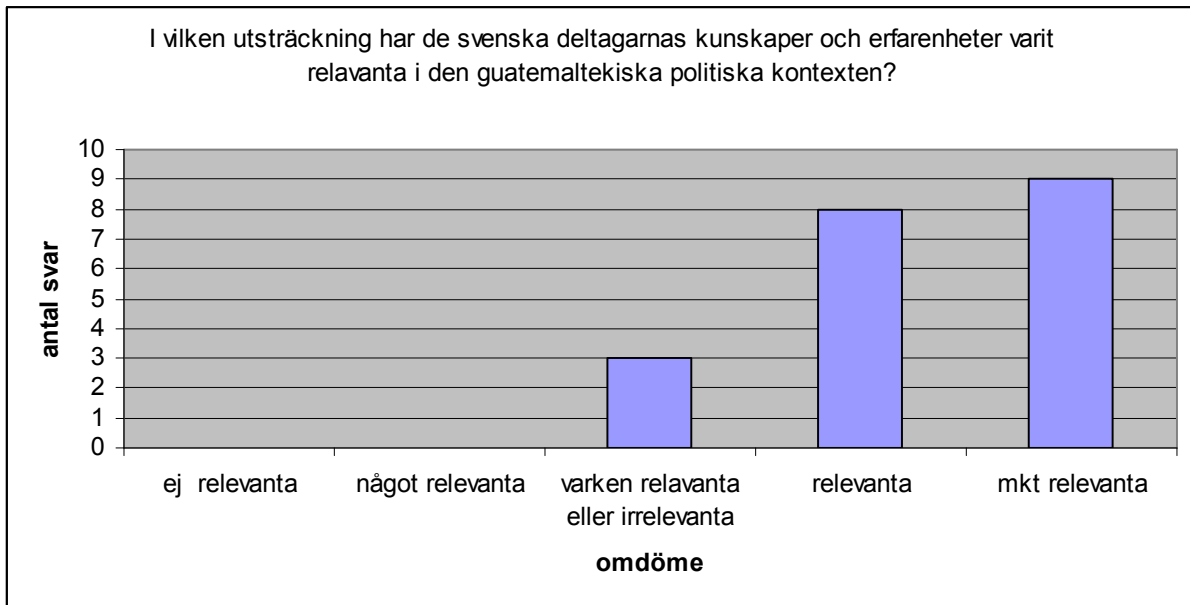
En överväldigande majoritet av guatemalanerna tycker att deras deltagande och ansvar för planering och genomförande av svenskarnas besök i Guatemala har varit till belåtenhet. Ett par stycken menar att de hade för mycket ansvar medan endast en säger sig ha haft för lite.

De främsta problem som anges vid planerande av ett bra program för svenskarna är tids- och resursbrist. Informationen om besökets syfte och mål skulle också kunna vara tydligare, 35 procent av de svarande tycker att otydlighet på detta område har varit ett problem för att planera ett bra program för svenskarna. Kommunikationen med INGEP anses dock ha fungerat bra.

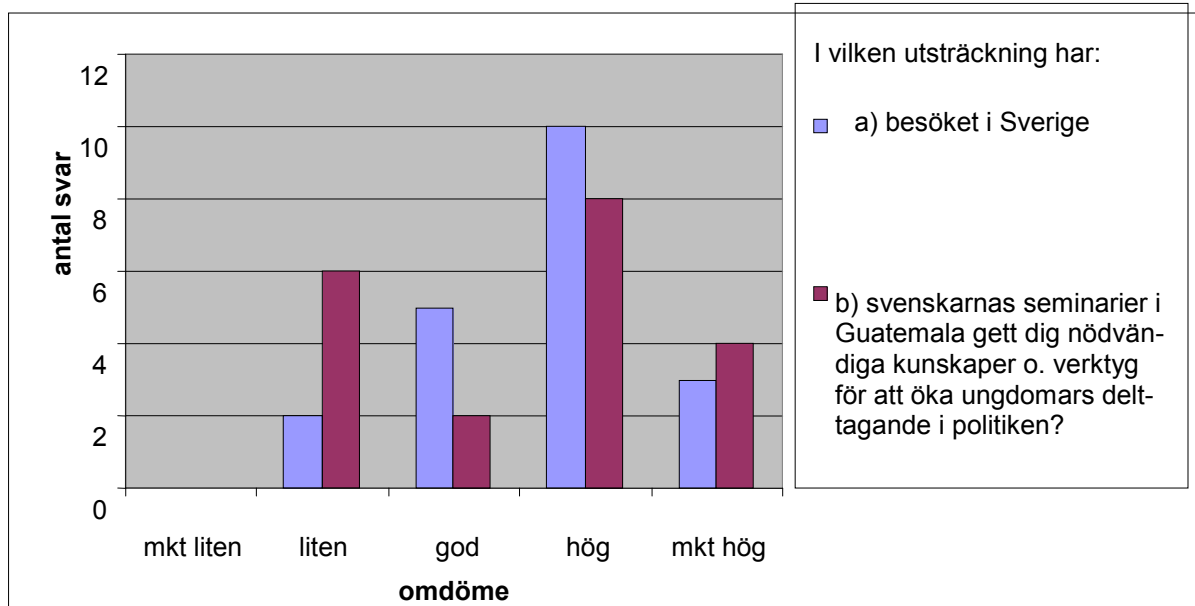
Som vi ser i tabellen nedan har seminarierna och de politiska diskussionerna med svenskarna upplevts som givande eller mycket givande. Guatemalanerna är överlag nöjda med de svenska utbytarnas insatser vid seminarierna. Det har dock ibland upplevts som att vissa svenskar har saknat den erfarenhet av politiskt arbete som varit nödvändig för att på ett utförligt sätt kunna beskriva politiskt arbete i Sverige och svara på de frågor som guatemalanerna haft. Det är viktigt att poängtera att det inte är den teoretiska kunskapen som ibland fattats utan den praktiska. Ett förslag för framtida utbyten är att ha ett krav på en högre grad av aktivt medlemskap i ungdomsförbundet eller annan relevant politisk förening för att undvika detta problem. Vidare kan det vara en bra idé att försöka få med någon äldre (dock fortfarande under 40) deltagare som har gedigen erfarenhet av politiskt arbete och politiska poster.

Diagram 1

Diagram 2:

Den kunskap och den erfarenhet som svenskarna delat med sig av har upplevts som relevant av guatemalanerna.

Diagram 3:

Vid en jämförelse mellan besöken i Sverige och svenskarnas seminarier i Guatemala visar det sig att påfallande många inte tycker de fått ut särskilt mycket av svenskarnas seminarier. Visserligen är en majoritet nöjda men guatemalanerna har överlag svårt att vara kritiska till programmet därför ska detta resultat tillmätas större betydelse än vad statistiken påvisar. Det är något som står ut från de annars mycket positiva svaren. Trots att de i hög grad

uppskattat seminarierna upplevs de alltså inte ha gett "nödvändiga kunskaper och verktyg". Den enkla förklaringen är troligen att tiden för seminarier har varit mycket knapp.

Guatemalanerna önskar mer av är konkreta exempel på hur det fungerar internt i de svenska partierna, vilka upplevelser svenskarna har haft som unga i politiken och hur de har lyckats ta plats inom sina partier. Den upplevda bristen på detta är kopplat till den tidigare iakttagelsen att flera av de svenska deltagarna saknade tillräcklig erfarenhet av politiskt arbete. Ett vidare önskemål är att ha mer tid för samvaro och diskussion med svenskarna. Tidsschemat har upplevts som pressat och man har inte kunnat sätta sig ner och verkligen prata med svenskarna.

5.2.2 Spridandet av förvärvade kunskaper och erfarenheter i Sverige

I de svenska deltagarnas uppdrag låg att också sprida sina erfarenheter från Guatemala lokalt, inom sina och andras partianknutna organisationer och till den intresserade allmänheten. Detta kräver ett visst intresse från "publiken", vilket de flesta kände att det varit lite svårt att uppnå. Ett par citat från deltagare är betecknande:

"Det gick väl OK. Men det är svårt med kunskapsspridning. Väldigt mycket ligger på en själv och man får inte mycket input från andra."

"Jag var dålig på det. Få av oss har lyckats. Det har saknats en uppföljning efter träffarna och mellan träffarna. Jag upplever att utbytena har en potential som inte har utnyttjats. De blir isolerade, följs inte upp."

PAO gjorde en hel del ansträngningar för att uppmuntra och stötta deltagarnas informationsarbete. Gemensamt informationsmaterial, skriftligt liksom i ord och bild, producerades, men deltagarna utnyttjade inte denna möjlighet. En tanke var att de skulle åka ut på små turnéer i partipolitiskt blandade par för att berätta. Detta väckte ingen större entusiasm. Deltagare, tillsammans med utbytessamordnaren deltog dock t ex på bokmässan i Göteborg och vid Almedalsveckan i Visby.

De flesta deltagare har gjort en del informationsinsatser genom att skriva i partianknutna tidningar eller i lokal press. De flesta har också berättat om Guatemala i de partikretsar där de är aktiva. Men få tycker sig se några effekter av detta i termer av ökat intresse och engagemang.

5.3 Slutsatser kring måluppfyllelse

Mål 1:

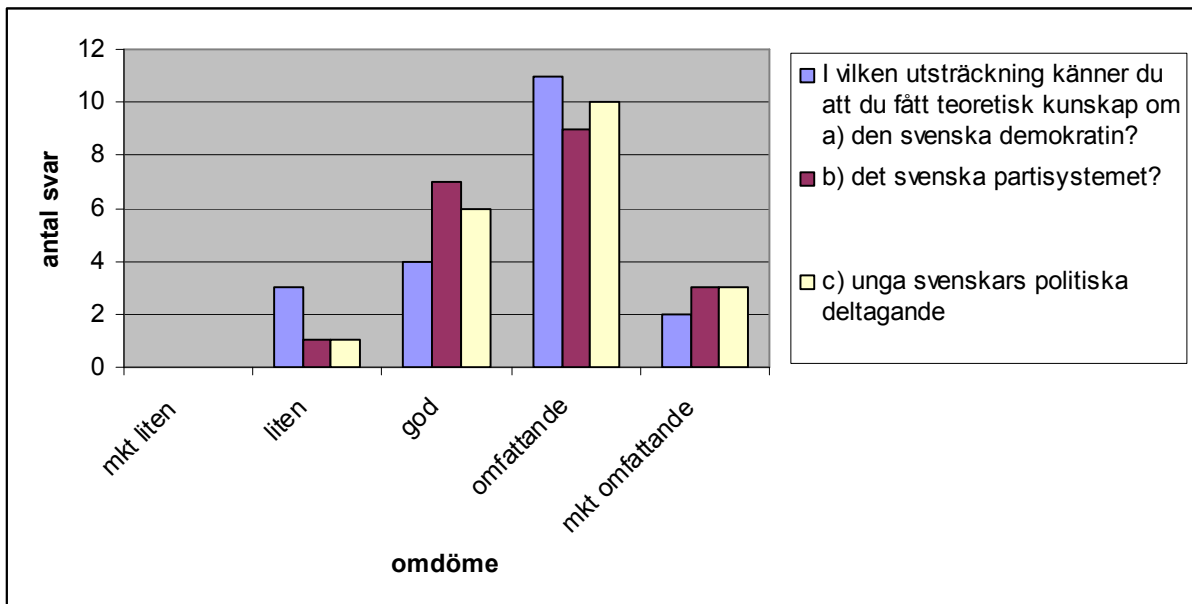
Att deltagarna i Guatemala har en praktisk och teoretisk kännedom om den svenska demokratin, det svenska partisystemet och ungas deltagande som är användbar i deras eget fortsatta politiska arbete.

Detta mål har enligt utbytesdeltagarna själva uppfyllts. Nästan alla har genom utbytet fått insikter om den politiska verkligheten i Sverige som de upplever som användbara. Som tidigare nämnts är det främst den vision om en möjlig framtid som Sverige utgör som har inspirerat deltagarna. I flera fall har de också lyckats tillgodogöra sig mer konkreta kunskaper som de mer eller mindre framgångsrikt försökt introducera i sina partier och organisationer.

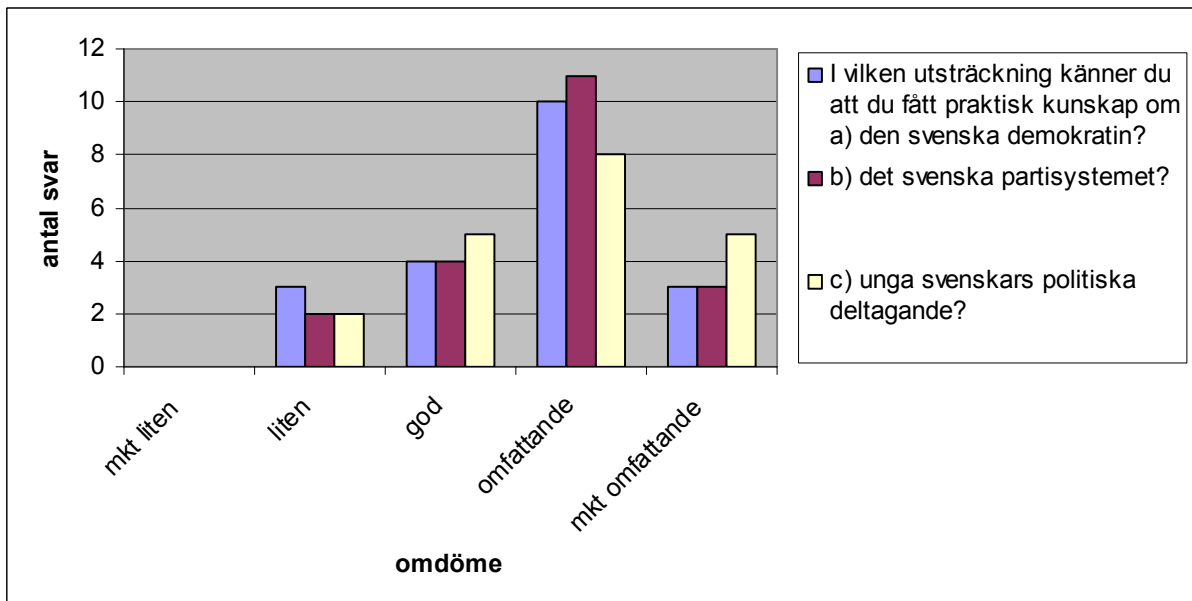
Då endast några få guatemalanska deltagare i utbildningsprogrammet som inte deltog i utbytet har intervjuats är det inte möjligt att fastställa i vilken mån målet uppfyllts för dessa. En kvalificerad gissning skulle vara att dessa fått en inspirerande, men rätt ytlig, kännedom

om svenskt politiskt liv genom svenskarnas besök och informationen från de guatemalaner som deltog i utbytet.

Diagram 4

Diagram 5:

Mål 2

Att deltagarna i Guatemala har kunskap och verktyg för att kunna arbeta för ett ökat deltagande av ungdomar i politiken.

Detta mål har delvis uppfyllts. Det ska först påpekas att det tar lång tid att utveckla fungerande verktyg för den guatemalteckiska kontexten. Hur lärdomarna från Sverige ska omsättas i praktik är en komplex fråga som måste få sin lösning genom samarbete och diskussion mellan ungdomarna och deras partier. Inspirationen och viljan finns hos de unga

deltagarna men utan ett stöd och en medvetenhet hos partierna kommer det ta lång tid innan lärdomarna kan implementeras.

Oberoende av detta har dock "verktygsbiten" varit otillräcklig. Dels måste möjliga verktyg anpassas till verkligheten i Guatemala men ett större inslag, främst genom mer tid för samtal och diskussion, av praktiska exempel på hur exempelvis den interna demokratin fungerar i de svenska partierna eller vilket arbete de svenska ungdomsförbunden driver för att engagera ungdomar är önskvärt.

De guatemalaner som inte deltog i utbytet har rimligtvis en mycket begränsad "verktygslåda" med svenska erfarenheter och har främst erhållit denna genom utbildningsprogrammet.

Sedan kan man fråga sig vad som egentligen menas med "verktyg för att kunna arbeta för ett ökat deltagande av ungdomar i politiken". Ordet "verktyg" ger associationer till konkreta åtgärder, något man plockar fram ur verktygslådan för att åtgärda ett problem. Några sådana universallösningar finns inte och frågan är om inte den enda realistiska förväntningen man kan ha på ett utbyte mellan politiskt aktiva ungdomar är att problemen diskuteras på ett konstruktivt sätt och föder nya idéer, som på sikt leder till att deltagarna med tiden bygger sina egna "verktygslådor".

Mål 3

Att det när programmet avslutas finns etablerade kontakter mellan de svenska deltagarna/deras partier och de guatemalteckiska deltagarna och deras partier/organisationer.

Man kan ifrågasätta om detta mål överhuvudtaget var realistiskt, då hälften av de svenska PAO uppenbarligen inte gav någon prioritet åt utvecklandet av organisatoriskt samarbete. Det förefaller inte ha upprättats någon strategi eller resultatindikatorer för hur målet skulle uppnås, än mindre en aktivitetsplan.

De guatemalanska utbytarna anser att de fortsatta kontakterna är viktiga men de har inte betraktat detta som ett centralt mål. Detta gäller också de svenska utbytarna.

Personliga kontakter mellan utbytarna är en sak, institutionella kontakter en annan.

Två tredjedelar av de guatemalteckiska deltagarna uppger att de har kontakter på ett personligt plan med en eller flera svenska deltagare. Kontakterna är för det mesta sporadiska och följer inte alls partiband. Guatemalanerna önskar att de vore mera etablerade och de vill ha större kontaktytor. För dem är kommunikationer med och relationer till svenska partier och aktiva ungdomar mycket viktiga: de upplevs som ett moraliskt och ibland också praktiskt stöd i deras fortsatta arbete i en samhällsmiljö som ofta är hård, fientlig och även förenat med personligt risktagande. Politiskt engagemang kan ibland innebära konfrontation med mörka intressen.

Det är alltså mest personliga kontakter som upprättats och de hålls vid liv via Internet och har i något fall utvecklats till vänskapsband. En svensk deltagare påpekar att om organisatoriska kontakter var ett mål borde det konkretiseras, indikatorer borde sättas upp och det bör klargöras vem som är ansvarig för att upprätta kontakter. Denna deltagare upplevde inte att det fanns stöd för detta mål, att det inte prioriterades och att det saknades långsiktighet i kontakten. De svenska deltagarna har försökt vidareförmedla kontakt till sina partier men har överlag mötts av ett svalt intresse.

De guatemalteckiska deltagarna har inte alltid tillgång till Internet vilket har försvårat för dem att hålla kontakten med Sverige. De beklagar sig också över att svenskarna inte svarat på mejl.

Det är lätt hänt att de kontakter som skapats i och med ett sådant här utbyte rinner ut i sanden om det inte finns någon organiserad uppföljningsmekanism eller system/verktyg för fortsatt kontakt. Ett exempel på ett sådant verktyg skulle kunna vara en hemsida/chattrum där samtliga deltagare kan logga in och där både svenskar och guatemalaner kan informera om sitt fortsatta arbete och på så vis stödja och upprätthålla en levande kontakt med varandra.

Endast en fjärdedel av de guatemalanska utbytarna har personligen kontakt med något svenskt parti och så få som 15 procent uppger att det finns officiella kontakter mellan deras parti och ett svenskt parti.

En viktig förklaring till att detta mål inte kunnat uppfyllas på det sätt som det är formulerat är att PAOs styrgrupp inte förefaller ha varit tillräckligt medveten om vad som krävs: ett större engagemang och starkare drivkrafter för att skapa erforderliga kontaktytor mellan Guatemala och Sverige på partinivå. Sådana kontakter som leder till mera varaktiga relationer skapas inte över en natt utan kräver systematiska och medvetna ansträngningar. Kanske har också programmets identitet som ett flerpartiinitiativ överskuggat tanken på att relationer skulle kunna byggas mellan partierna också inom ramen för programmet.

Det finns sedan gammalt ganska starka band mellan vänsterpartiet och URNG samt vissa kontakter mellan Miljöpartiet och Foro Verde. Även de svenska kristdemokraterna har ett systerparti i form av *Partido Demócrata Cristiano* (PDC), ett av landets äldre partier som har den viktiga erfarenheten att ha vunnit det första någorlunda fria president- och parlamentsvalet 1985. I 2007 års val ställer man upp med en stark presidentkandidat. Kd undersökte, bland annat genom sina unga politikernas deltagande möjligheterna till utvidgade kontakter men fann dem inte tillräckligt intressanta för att driva vidare.

Även de svenska socialdemokraterna kunde tänkas finna gemenskap med *Unidad Nacional de Esperanza* (UNE) som är medlem i Socialistinternationalen och har historiska rötter i den viktiga demokratiska reformepoken 1944-1954. Men Palmecentret har beslutat att prioritera andra länder och bilaterala partisamarbeten.

En svensk deltagare uppger att försök gjordes att etablera organisatoriska kontakter men att detta gick i stöpet när den guatemalteckiska partnern upplöstes i och med att det ingick i ett regeringssamarbete efter förra valet.

En ytterligare försvårande omständighet är att de unga guatemalteckiska politiker som deltog i utbytet har väldigt små möjligheter att initiera kontakter mellan sitt parti och en svensk partner. Den interna demokratin i de guatemalteckiska partierna är minst sagt bristande och en ung politiker har i regel inte tillgång de högre partifunktionärer som eventuellt skulle kunna vara intresserade av kontakter med svenska partier. Denna situation är förstås inte idealisk för att etablera kontakter.

De svenska utbytarna har en skiftande bedömning av hur mål 3 om organisatoriska kontakter uppfyllts, beroende av vilket parti de tillhör. En helhetsbedömning är att intresset för utbytet varit svalt förutom i KIC, samt de två partier (v och mp) som redan från början hade sådana kontakter. Ett visst intresse har funnits då utbytarna själva velat informera partier om sina erfarenheter men det har inte lett till vidare handling eller engagemang. En utbytare uttrycker det så att kunskapen och intresset höjts från 0 till 0,3 vilket nog är en bedömning som stämmer in på flera partier.

Mål 4

Att de svenska partierna har mera kunskap och intresse för Guatemala/Centralamerika.

Slutsatsen kring detta mål är snarlik den kring mål 3. Det förfaller inte finnas någon medvetet gjord satsning på att de svenska partierna verkligen skulle få mera kunskap om och intresse för Guatemala och övriga Centralamerika. För att detta skulle ha blivit ett resultat borde PAOs styrgrupp ha lagt upp en plan för information och kommunikation kring inte bara utbyteskomponenten, utan även programmet som helhet. Det hade varit nödvändigt att PAOs kanslier skulle försökt påverka sina respektive partier på alla nivåer (riks, läns- och kommunnivå) genom att både mera systematiskt sprida information om programmets betydelse för demokratiutvecklingen i Guatemala och tagit personliga kontakter för att säkerställa att de guatemalanska utbytarna fick möjlighet att träffa partiaktiva under sin kommunvistelse i Sverige. Det finns inget som tyder på att detta skett i någon nämnvärd omfattning.

5.4 Ömsesidighet och delaktighet

5.4.1 Ömsesidighetens relevans och innebörd

I de flesta utbytesprogram av tvåvägs karaktär utgör ömsesidighet och delaktighet centrala begrepp. Graden av ömsesidighet och delaktighet har stor betydelse för kvalitén i planering och genomförande av utbytet och därmed också för effektivitet och resultat.

”Vi-känslan” i gruppen och gruppens mål är förutsättningar för ömsesidighet. Vi måste alltid bestämma vad ömsesidigheten består av. Den bör i möjligaste mån inkludera utbytets värdegrund, övergripande mål, specifika mål, strategi för att nå målen och aktiviteterna som utgör strategins beståndsdelar.

För att en hög grad av ömsesidighet skall kunna uppstå krävs att alla parter i programmen både är medvetna om och rätt har tolkat helheten i programmen liksom de olika beståndsdelarna. En gemensam värdegrund och gemensamma mål är här det absolut viktigaste. Finns inga sådana har gruppen svårt att hålla ihop och skapa den ”vikänsla” som avgör gruppens effektivitet, stabilitet och de fortsatta relationerna, på kort och lång sikt. Denna värdegrund måste etableras genom ömsesidigt deltagande.

Värdegrunden bestämmer alltså det gemensamma ömsesidiga intresset. Samarbetet bryts sedan ner till en verksamhetsidé, och sedan specificeras övergripande och specifika mål, gemensam strategi och gemensamma aktiviteter. För att detta skall bli möjligt och göras på ett någorlunda effektivt sätt måste organisationerna i det tänkta partnerskapet lära känna varandra – och helst på ett strukturerat och ömsesidigt sätt. Detta är en del av det gemensamma lärandet, som jämte värdegrunden är en ytterst viktig aspekt på ömsesidighet.

I Guatemalaprogrammet har en högre grad av ömsesidighet uppnåtts än vad som är vanligt i biståndsprogram. Detta genom att en svensk samordnare funnits på plats i Guatemala och genom utbyteskomponenten, som krävde mycket samarbete och många möten.

Parterna har ansträngt sig för att lyssna till varandra och utveckla programmet på basis av gemensamma erfarenheter. Det blev dock till viss del lidande av en ”obesvarad kärlek”. INGEP såg kontakterna med en grupp svenska partipolitiska organisationer som mycket spännande och berikande. Flera PAO besvarade dock inte denna ”kärlek”. Detta eftersom de inte ville lägga ner samma partipolitiska engagemang i detta program som de annars gärna har i sina direkta biståndsinsatser tillsammans med syster/broderpartier. Trots allt var Guatemalaprogrammet en bred demokratiutbildning och syftade inte i första hand till partipolitiskt agerande. Ett sådant mål (om utvecklandet av organisatoriska relationer) fanns visserligen, men det står klart att de partier som inte redan hade sådana kontakter i Guatemala inte heller prioriterade att utveckla några.

5.4.2 Delaktighets relevans och innebörd

Delaktighet är en annan viktig aspekt för framgång i tvåvägsutbyten. Med delaktighet menar vi att alla medverkande i utbytet har haft möjlighet att diskutera och direkt eller indirekt påverka planering och innehåll i utbytet, i bästa fall i en gemensam dialog. I ideala fall innebär ett sådant medbestämmande en process där deltagarna är aktiva subjekt i sitt lärande, inte objekt för utbildning. Delaktigheten bör sättas in det övergripande sammanhang som projektet i grunden handlar om: att genom formellt och informellt lärande bidra till att stärka de guatemalanska ungdomarna för ett engagemang för demokrati kanaliserat genom politiska partier.

Det finns omfattande forskning som visar att ju konkretare och kortsiktigare mål är desto lättare är det för individer och grupper att förstå dem och vara motiverade att bidra till deras genomförande. Långsiktiga och abstrakta mål är betydligt svårare att nå, t ex målet ökat samhällsengagemang, utan att bestämma vad detta är. Här har projektet Ungt ledarskap en viktig fördel i jämförelse med många andra, inte bara svenska, projekt med inriktning på att främja medborgaranda, ansvarstagande och demokratisk öppenhet i utvecklingsländer. Målen med deltagandet är preciserat och kan mätas, både i kvantitativa och kvalitativa termer.

Utbyteskomponenten gav utbytesdeltagarna en hög grad av delaktighet i programmets praktiska planering och genomförande. Programledningarna har varit lyhörda för deltagarnas synpunkter. I Guatemala har en pedagogik av diskussion, samtal och praktisk orientering präglat undervisningen i en för landet ovanligt hög utsträckning.

5.5 Kostnadseffektivitet

Budgetöversikten (tabell 2) visar en kostnad på cirka 2,3 mSEK för utbyteskomponenten i Guatemalaprogrammet. Till detta bör dock läggas en del övriga kostnader, främst kostnaden för en ½ tids utbytessamordnare i Sverige. Kostnaden för denna beräknades för perioden maj 2006 – april 2007 till 309 000 kr. Kostnaden för hela anställningsperioden blir då cirka 700 000 SEK. Kostnaden för utbyteskomponenten kan därför sägas ha varit omkring tre miljoner SEK, eller nära en tredjedel av den totala programkostnaden.

TABELL 2: BUDGETÖVERSIKT I SEK

Kostnadsspecifikation	FAS I	FAS II	FAS III	FAS IV	SUMMA
PAOs projektkostnader: Löner för heltidsanställd programkoordinator i Guatemala + halvtidsanställd programkoordinator i Sverige, kostnader för PAO-representanters arbetstid, administration, overhead m m	496 332	679 604	1 009 283	1 305 113	3 490 332
Kostnader för INGEP: Löner till INGEPs ledning + akademisk koordinator, pedagogisk koordinator, fyra lärare, ekonomiadministratör, utbildningsmaterial och utbildningslokaler.	503 728	1 000 000	1 173 079	1 630 000	4 306 807
Utbyteskomponenten, kostnader i Guatemala och Sverige	0	394 824	866 527	1 018 666	2 280 017
SUMMA	1 000 060	2 074 428	3 048 889	4 353 780	10 077 156

Att göra en bedömning av kostnader i förhållande till resultat är alltid svårt, i synnerhet när resultaten handlar om människors utveckling. Vad är värdet av de 32 guatemalanernas och de 14 svenskarnas utveckling genom utbytet? Värdet kan bli mycket högt om någon/några av guatemalanerna i framtiden spelar en viktig roll i Guatemalas demokratiska utveckling och om den avgörande avstampen för detta var utbytet. Det kan också bli nära noll om ingen av deltagarna utvecklar sitt politiska och sociala arbete mer än vad de skulle ha gjort utan något deltagande och om det politiska samarbetet mellan Sverige och Guatemala inte på något sätt utvecklas.

Kostnaden för utbytet kan också jämföras med INGEPs utbildningsprogram. Ytterligare 100 - 150 unga politiker i Guatemala skulle ha kunnat genomgå den 3-åriga utbildningen om pengarna hade lagts på detta istället.

Vår analys av resultaten av utbytet visar att det har haft en positiv effekt på främst guatemalanernas politiska engagemang och möjligheter, men även de flesta svenska deltagarnas internationella engagemang. De uppsatta målen har dock bara delvis uppnåtts.

Vår bedömning är att utbyteskomponenten inte kan sägas ha varit helt kostnadseffektiv i förhållande till de mål som sattes upp och resultat som nåddes. Programmet hade möjlighet att ge mer "valuta för pengarna" om det hade planerats och lagts upp mer noggrant på basis av en väl genomarbetad plan. En partipolitisk prioritering av Guatemala, ett större engagemang från de svenska partierna för sina utbytare och ett något starkare urval av svenska deltagare (spanska och politisk erfarenhet/position) skulle ha kunnat stärka resultaten.

Men med ett antal förändringar menar vi att utbyten ger insikter och erfarenheter som inte kan fås genom teoretiskt lärande. De har därför ett högt värde och bör gärna finnas med i PAOs olika projekt, vare sig de är gemensamma eller enskilda. För Centralamerikas del är det också väsentligt, menar vi, att unga politiker ges erfarenhet av europeiska politiska system i en period av demokratiskt uppbygge.

6. Rekommendationer

6.1 Rekommendationer i tidigare studie

Programmet Ungt ledarskap, inklusive utbyteskomponenten, är avslutat. Ett nytt program diskuteras mellan INGEP och de svenska PAO. Denna utvärdering har inte i uppdrag att studera de nya planerna eller rekommendera ett utbytes plats i ett nytt program utan mer allmänt avge rekommendationer kring hur PAO på ett effektivt och kvalitativt sätt kan arbeta med utbyte som metod i framtida projekt.

Den studie som genomfördes 2006⁹ diskuterade gemensamma PAO-program, deras organisering och styrning, och även hur utbyteskomponenten i Guatemalaprogrammet organiserades och genomfördes. De slutsatser som där framfördes stämmer väl överens med slutsatserna i denna utvärdering. De följer här i sammanfattning:

- Det partinära biståndet är en väsentlig del av svenskt demokratibistånd. Men partiernas erfarenheter är dåligt spridda, både inom Sidas olika region- resp. ämnesavdelningar och enheter och till Sidas svenska och utländska partners som arbetar med mycket snarlika

---

⁹ Gemensamma erfarenheter stärker politiska partiers utvecklingssamarbete; maj 2006

demokratifrågor. Några av dessa är medborgerligt deltagande, verktyg för resurs- och maktindelning och ansvarsutkrävande, kapacitetsutveckling av institutioner som har betydelse för demokrati och utveckling, inte minst på kommunnivå. PAO kan här ta initiativ – börja med Sida och UD - till seminarier och möten som samlar i Sverige aktiva aktörer (enskilda organisationer, Sala-IDA, IDEA, SIPU, akademiska institutioner) som arbetar med närliggande demokratibistånd. Lagg fokus på praktiska erfarenheter kring målstyrning och resultatuppföljning.

- Den demokratiska politiska utvecklingen är avgörande för framgång för den nya modellen av "bistånd på mottagarens villkor" i Parisagendans anda.
- Svenska PAO bör bedriva gemensamma projekt för demokratiutbildning och utveckling av demokratiska partiväsen.
- PAO behöver stärka länkarna till sina respektive partier och ungdomsförbund på lokal och central nivå för att utveckla deras deltagande i utvecklingssamarbetet. Detta är särskilt viktigt när projekten innefattar utbyten
- Utbildnings- och påverkanskomponenter bör vara naturliga, sammanhängande delar av samarbetsprojekt. Styrkan ligger i de svenska partiernas möjligheter att både bidra med kunskap i utbildningskomponenter och genom direkta kontakter (utbyten) arbeta med påverkan utifrån svenska erfarenheter.

6.2 Rekommendationer från INGEP

INGEP är den instans som främst svarar för att målen gällande de guatemalteckiska deltagarnas uppfylls. INGEP har under programmets gång utvecklat idéer om hur ett utbytesprogram i ett nytt liknande program skulle kunna se ut. Deras rekommendationer är väl värda att diskutera vidare:

- Stärk den pedagogiska planeringen så att utbytet blir en naturlig viktig del i utbildningen. Arbeta med specifika teman.
- Utveckla deltagarnas förkunskaper före utbyten.
- Stärk kontakterna mellan deltagarna. Ge dem uppgifter att arbeta med under lång tid före ett utbyte.
- Koncentrera besöken till de viktiga delarna, teman.
- Skicka minst ett par deltagare från varje utvald kommun. Arbeta i färre kommuner och stanna i dessa under längre tid.
- Bygg utbytena på tydliga projekt i varje kommun. Lagg upp en 2-3-årsplan med etappmål och slutmål
- Etablera om möjligt systemkommuner Sverige – Guatemala.

6.3 Rekommendationer kring deltagare

- Urvalet av deltagare bör skärpas och följa de kriterier som tas fram av parterna. Språket är centralt. Bristande språkkunskaper ökar kostnaderna och minskar effektiviteten i lärandet. Deltagarnas politiska och organisatoriska erfarenhet och personliga lämplighet för ett utbyte bör undersökas av programledningen innan

definitiv uttagning sker. Kostnaden för ett utbyte är högt och kvalitet och effektivitet måste garanteras.

- Avtal bör skrivas med deltagare om deras uppdrag och förpliktelser. Deras roll bör vara så tydlig som möjligt. I ett långt program som det i Guatemala är ett visst bortfall oundvikligt, men det blev alltför stort, delvis på grund att deltagarnas uppdrag och förpliktelser var oklara.
- Att alla PAO rekryterade två deltagare är i princip utmärkt, men när någon PAO inte lyckas rekrytera personer som uppfyller kriterierna bör de kunna avstå från deltagande i utbytet.
- Vid urvalet av deltagare bör hänsyn också tas till deras geografiska hemort och det engagemang som kan finnas där för att stödja utbytaren och, framför allt, engagera sig för de utländska utbytesdeltagarna vid kommunbesök. Om möjligt bör flera deltagare komma från samma geografiska område för att stärka varandra och effekten av programmet, i bägge länderna.
- Olika svenska utbytesdeltagare kan ges olika uppdrag. Försök inkludera en eller flera personer med djupare kunskaper och erfarenheter inom relevanta områden (exempelvis miljöfrågor, välfärdsystem, det kommunala självstyret/kommunalt arbete) som kan föreläsa. Fokus kan ligga på det praktiska snarare än det teoretiska.
- Då ett mål i ett fortsatt program i Guatemala bör inkludera en ökad öppenhet bland partierna att ta tillvara dem som utbildas i programmet, bör vissa svenska deltagare rekryteras för att främst stärka denna del i programmet, dvs att bearbeta utvalda partier.

6.4 Rekommendationer kring mål, planering och förberedelser

- Övergripande mål för ett utbyte bör kompletteras med verksamhetsmål som anger vad som bör genomföras för att nå de övergripande målen. Indikatorer som kan följas upp under programmets gång bör utarbetas. Fastställda mål bör årligen följas upp och antingen revideras om de inte överensstämmer med verksamheten eller styra omformulering av verksamheten för att stärka måluppfyllelsen.
- Samarbetsparterna måste noga diskutera och fastställa programmets mål och lämpliga innehåll innan det inleds. Byggt på tidigare erfarenheter kan ett fortsatt utbyte med Guatemala planeras bättre i detalj.
- Möjligheten till en fördjupad förberedelsekurs (i förhållande till den som genomfördes i Sverige) bör undersökas.
- Alla utbytare bör ha tillgång till ett gediget förberedelsematerial, som komplement till sina förberedelsekurser. Ta fram ett tryckt material på spanska inför guatemalteaternas besök i Sverige med relevant information om de frågor och fenomen som ska studeras
- Planeringsresor för ett par utbytare från vardera landet skulle kunna ge viktiga bidrag för fortsatt planering av praktiska arrangemang och innehåll.

6.5 Rekommendationer kring programupplägg

Guatemalautbytet visade en god måloppfyllelse för mål 1 och delvis för mål 2. Utbytesupplevelsen i sig var oerhört givande och programinnehållet gav kunskaper och insikter av stort värde. Men för fördjupade kunskaper och erövrandet av användbara ”verktyg” för politiskt arbete behöver programinnehåll utvecklas och förändras.

- Som framkommer i kapitel 5 finns behov av ökad tid för centrala ämnen i utbytet. Fördjupning behövs av de delar som identifieras som väsentligast i utbytet, i detta fall konkret kunskap om hur politik bedrivs och beslut genomförs på kommunal nivå och inom partier. Arbeta i ämnesblock om en eller två dagar där man koncentrerat studerar ett visst ämne och gör relevanta studiebesök.
- Guatemalaprogrammet var splittrat på grund av kravet att alla 16 kommuner skulle få besök. Dessutom tillkom ett informellt mål om att de svenska deltagarna skulle lära känna den guatemalanska kontexten genom olika besök. För mera effektiva resultat skulle ett framtida program behöva se annorlunda ut:
  - Färre platser bör besökas.
  - Färre ”studiebesök” bör göras och varje sådant ska ha ett fastslaget syfte, som bidrar till målens uppfyllande.
  - Betydligt mer tid bör läggas på seminarier kring ämnen som är centrala för partiutveckling i en liberal deltagardemokrati: medlemskapets rättigheter och skyldigheter, mekanismer för att garantera representativitet, finansiering av partier, tvistlösningsmekanismer, kvinnors och ungdomars representation, ledarutbildning etc. Till vissa av dessa kan lämpligen utomstående politiker, akademiker, civilsamhällesledare inbjudas.
- PAO bör närmare studera det holländska partibiståndsinstitutet IMDs (Institute for Multiparty Democracy) arbete med att utveckla mycket omfattande och intressanta indikatorer för politiska partiers styrka och interna demokrati.
- En möjlighet som bör diskuteras är att genomföra färre men i tid längre utbyten, där några personer t ex lever en månad, tillsammans med en partner i ett av länderna och ges djupare kännedom om svenskt samhällssystem respektive arbetar med att förmedla svenska erfarenheter i Guatemala.
- Det informella umgänget mellan utbytare bör förstärkas. Boende bör arrangeras i familjer när så är möjligt. Fester och deltagande i sociala aktiviteter bör uppmuntras. Detta ger stor informell kunskap och förståelse och bygger vänskapsrelationer.

6.6 Rekommendation kring breddat utbyte

Erfarenheten av det svensk-guatemalanska utbytet ledde till att INGEP även organiserade ett utbyte med El Salvador 2006. Några unga politiker från grannlandet deltog tillsammans med några svenska och holländska unga politiker under flera dagars möten och diskussioner. Erfarenheten var mycket givande. De salvadoranska ungdomarna kunde lättare relatera egna erfarenheter till de utmaningar de guatemalanska kollegorna står inför och bidra med andra erfarenheter än de europeiska. Det finns anledning att i planeringen av ett fortsatt program diskutera en utvidgning av utbytena så att de eventuellt inkluderar deltagare från ett eller flera centralamerikanska länder. Programmet bör också ha en aktiv dialog med andra parter som arbetar med demokratistöd i Guatemala, främst det holländska partipolitiska demokratiinstitutet NIMD, som har byggt upp viktiga kunskaper om demokratiutvecklingen i landet.

6.7 Rekommendationer kring ömsesidighet och delaktighet

- Planerad och tät kommunikation är en avgörande faktor för ett fungerande organisatoriskt samarbete. Goda kommunikationsvägar mellan alla inblandade parter bör alltid upprättas, och följas upp under ett programs gång. Programmet för utbytet bör kunna diskuteras och önskemål, såväl guatemalteckiska som svenska, måste kunna komma fram inför planeringen. Det är bra om programmets utformning blir känt i god tid innan resan ska äga rum för att ge de deltagande god tid att läsa in sig och förbereda frågor.
- Om ett mål finns kring etableringen av kontakter mellan deltagare bör åtgärder som underlättar detta vidtas. Guatemala-programmet hade planer på chatttrum och webbsida som dock aldrig utvecklades. I ett långsiktigt program som detta, där fortsatta kontakter efter avslutningen är ett mål, bör sådana instrument finnas.

6.8 Rekommendationer kring fortsatt ansvar och spridning av lärdomarna

Har parterna i ett biståndssamarbete ett fortsatt ansvar efter programmets slut? Ja, det bör man ha, för att säkerställa investeringen och av respekt för deltagarna. PAO bör därför, även om ett nytt program inte inleds, ta ett visst ansvar för en lyckad fortsättning på de resultat man uppnått. Några steg man kan ta är exempelvis:

- enskilt PAO-stöd till sina respektive utbytare om dessa har önskan om att sprida kännedom om och engagemang kring Guatemalas demokratiska utveckling
- finansiering av en uppföljning av och begränsat stöd till de guatemalanska deltagarna i utbildningsprogrammet i deras lokala arbete för att stärka partiöverskridande politiskt deltagande
- utvidga i ett kommande program de guatemalanska deltagarnas ansvar för att sprida sina kunskaper och lärdomar.
- Utnyttja tidigare deltagare i
- framtagande av ett studiematerial om svensk politik, lagstiftning, kommunalt styre, kommunal förvaltning, mm, som kan användas i olika framtida PAO-samarbeten
- finansieringen av ett studiecirkelmateriale i Guatemala, baserat på de svenska erfarenheterna, för spridning genom de guatemalanska deltagarna.

Bilagor:

Bilaga 1 – Uppdragsbeskrivning

Uppdraget

Inledning

Stödet genom svenska partianknutna organisationer till uppbyggnad av partiväsendet i u-länder och länder i Central- och Östeuropa inleddes 1995. Alla svenska riksdagspartier har genom sina biståndsorganisationer deltagit i denna verksamhet sedan PAO-stödet startades.

Målet för stödet är att främja en representativ demokrati där ett fungerande partiväsende är centralt. Projekten skall stärka partiväsendet och den demokratiska utvecklingen i samarbetsländerna. Detta sker framför allt genom utbildning och utbyte. Särskilt betydelsefulla är att främja kvinnors politiska deltagande. PAO-stödet består idag av två olika arbetsformer, de enskilda bilaterala projekten och de gemensamma projekten.

Bakgrund, projektet i stort

PAO-Guatemalaprojektet är ett samarbetsprojekt mellan sex av de svenska partianknutna organisationerna (KIC, Green forum, SILC, VIF, CPIF, Palmecentret) och det guatemalanska institutet INGEP (Instituto de Gerencia Política) som är en del av Rafael Landívar Universitetet i Guatemala. Projektet syftar till att inför valen 2007 bidra till skapandet av en kritisk massa med nya unga politiker, med demokratiska värderingar och interkulturell förståelse, som är redo att ställa upp i valet 2007 till de lokala församlingarna. De ska också vara förberedda på att driva en demokratisering och institutionalisering av sina respektive partier och organisationer.

Programmet är ett större utbildningsprogram som genomförs i två regioner och totalt 16 kommuner i Guatemala. Cirka 300 ungdomar deltar med särskild vikt på kvinnors, ungdomars och ursprungsbefolkningens deltagande. Utbildningen genomförs under år 2004–2006 och består av seminarier på såväl kommunal som regional och nationell nivå. Inom projektet genomförs också ett erfarenhetsutbyte med ett antal unga svenska politiker som vid tre tillfällen besöker Guatemala för att arbeta ihop med grupperna där. Samtidigt genomförs 3 utbyten från Guatemala där sammanlagt 30 av de 300 Guatemalanerna inom projektet kommer till Sverige och får studera det svenska partisystemet på lokal och nationell nivå.

Bakgrund: Utbyteskomponenten

Utbyteskomponenten var en central del i projektet redan på idéstadiet för de deltagande PAO. De ursprungliga tankarna var att varje deltagande parti skulle delta aktivt i projektet liksom att genom utbytena bidra med erfarenheter från Sverige till projektet och målgruppen i Guatemala. När projektet planerades och inleddes så fanns dock ingen tidigare kunskap eller erfarenhet av att arbeta med utbyte som metod hos varken PAO eller INGEP. Utbyteskomponenten har med andra ord vuxit, utvecklats och bidragit till synergieffekter under projektets gång, samtidigt som komponenten även varit mycket resurskrävande och inneburit många utmaningar för projektets aktörer i Sverige och i Guatemala.

Komponenten har under projektet bestått av följande huvudsakliga aktivitetsområden:

- * Utbyten Sverige- Guatemala
- * Utbyten Guatemala- Sverige
- * Förberedelse- och uppföljningsaktiviteter med deltagare i Sverige och i Guatemala
- * Informationsaktiviteter i Sverige
- * Informations- och tillämpningsaktiviteter i Guatemala

Utbyte som metod

Utbytesmetoden ger stora möjligheter till att skapa erfarenhetsutbyten, ökad förståelse och ömsesidighet mellan Sverige och olika samarbetsländer. Samtidigt är det även utifrån flera perspektiv en komplex och krävande metod.

Under de senaste tio åren har metoden används alltmer flitigt i svenskt utvecklings-samarbete och ofta även med ungdomar som deltagare och målgrupp, då utbytets dynamik och intensiva tempo ofta anses fungera väl med ungdomar.

Tidigare användes dock benämningen utbyte när endast svenskar besökte samarbetsländer. Idag menar de flesta organisationer att ett utbyte innebär resor mellan två eller flera länder, i flera riktningar, dvs man både skickar ut och tar emot deltagare i Sverige under utbytet som sker i två eller fler riktningar. I tvåvägsutbyten finns det målsättningar och målgrupper i båda deltagande länderna vilket ofta bidrar till ett starkare engagemang och en ökad ömsesidighet mellan samarbetspartners. Inom PAO-Guatemala Ungt Ledarskap har vi använt tvåvägsmetoden för att skapa ett reellt och ömsesidigt utbyte mellan båda länderna. Det har varit lika viktigt att guatemalaner besöker Sverige som att svenskar besöker Guatemala löpande under projektet. Målsättningar har funnits i Guatemala och projektets huvudsakliga målgrupp där, men även i Sverige via de svenska deltagarnas bidrag och egna utveckling.

Utbyten används ofta som en helt renodlad metod i sk utbytesprojekt, där utbytet i sig är den enda metod som används och utbytet är huvudaktivitet inom projektet.

Inom PAO-Guatemala Ungt Ledarskap har utbytesmetoden använts som en kompletterande metod i ett större projekt återkommande under tre års tid. Utbytena har syftat till att förstärka en kärnverksamhet, en ledarskapsutbildning i Guatemala och planering och utförande av utbytena har gjorts i enlighet med projektets mål, planering och verksamhet.

Utbytesmetoden kan användas på en mängd olika sätt, antal deltagare, tid, syfte, deltagare och så vidare påverkar hur man planerar och genomför ett utbyte. Utifrån en mycket förenklad modell kan två "extrema" upplägg beskriva den bredd man kan arbeta utifrån. Utbyten där en eller flera "experter" under ett par dagar besöker ett land och deltar på möten och/eller seminarier med en stor målgrupp kring ett eller flera specifika teman, utbytet kan genomföras via envägs- eller tvåvägsmetoden. Den andra "extremen" är utbyten där ett fåtal deltagare från båda deltagande länder lever under 3-12 mån tillsammans i respektive land och gemensamt arbetar med specifika projekt och teman. Inom PAO-Guatemala Ungt Ledarskap har vi jobbat med en "mellanväg" mellan dessa extremer. Vi har å ena sidan haft svenska deltagare som varit engagerade i projektet under tre år, som har besökt Guatemala vid flera tillfällen samt tagit emot guatemalaner i Sverige. Å andra sidan har vi haft 12 svenska deltagare och 300 guatemalanska deltagare i 16 olika kommuner varför besöken inte lett till direkta person-till-person-utbyten och så vidare.

Uppdrag:

Att utvärdera utbyteskomponenten inom projektet Ungt Ledarskap Guatemala 2003-2007

Vad ska granskas?

Studie- och frågeställningsområden

Eftersom komponenten haft lika mycket verksamhet i Guatemala som i Sverige under alla faser bör även utvärderingen genomföras och behandla verksamheten i båda länderna gällande alla frågeställningar.

Utvärderas utifrån projektmål

- Mål, resultat och kostnadseffektivitet

Projekt mål för utbytet:

1. Att deltagarna i Guatemala har en praktisk och teoretisk kännedom om den svenska demokratin, det svenska systemet, partier och ungas deltagande, som är användbara i deras eget fortsatta politiska arbete.
2. Att deltagarna i Guatemala har kunskap och verktyg för att kunna jobba för ett ökat deltagande av ungdomar i politiken.
3. Att det när programmet avslutas finns etablerade kontakter mellan de svenska deltagarna, deras partier och de guatemalanska deltagarna och deras partier/org.
4. Att de svenska partierna har mera kunskap och intresse för Guatemala/Centralamerika.

Dessutom utvärdera hur processerna runt dessa tre områden har löpt under projektets gång

- Administration och planering
- Roll- och ansvarsfördelning
- Metodik och innehåll

Att ge rekommendationer och förslag inom alla 4 nämnda områden, för hur vi på ett effektivt och kvalitativt sätt kan arbeta med utbyte som metod i framtida projekt**Typ av utredning**

Utvärderingen är tänkt att bli en deskriptiv (diskuterande) utvärdering rörande utbyteskomponenten inom projektet PAO-Guatemala Ungt Ledarskap

Metoder

Granskning av projektdokument, rapporter, översyner, informationsbrev, etc samt intervjuer med ansvarig personal involverade i projektet i Sverige och Guatemala. En av de största och kanske mest arbetskrävande uppgifterna blir genom enkäter och eller att intervjua deltagare inom utbyteskomponenten i Sverige och i Guatemala

Rapportens målgrupp

De partianknutna organisationerna som deltar i projektet, samt den lokala parten i Guatemala.

Hur studien ska användas efter genomförandet.

I uppdraget ingår att göra en studie i form av en skriftlig rapport och ett slutseminarium där resultat och rekommendationer presenteras för PAO-Gua gruppen, anställda och för de unga politiker som ingått i utbytet. Allt i syfte att utvärdera och dokumentera det arbete som är gjort och att därefter använda sig av denna kunskap för att kunna förbättra och utveckla nya utbyteskomponenter i kommande samarbetsprojekt.

Tidsramar

Den skriftliga rapporten ska helst vara upptryckt till PAO-Guatemala projektets styrgrupp senast den 8 juni 2007 och slutseminariet med presentation av utvärderingen skall ske den 15 juni 2007.

Språk

Utvärderingen skall finnas både på svenska och spanska då den skall kunna läsas och användas både i Sverige och i Guatemala.

Bilaga 2 – Utbytetts politiska kontext i Guatemala

PARTIERNAS LAGRUM

KONSTITUTIONEN OCH LAGEN OM POLITISKA PARTIER

De politiska partiernas juridiska ställning i Guatemala regleras dels i konstitutionen och dels i Lagen om val och politiska partier, LEPP (*Ley electoral y de partidos políticos*, vars grund är från 1986 men lagen har därefter reformerats flera gånger, senaste i januari 2007).

Grundlagens artikel 223 anger att staten är garant för att partier fritt kan bildas och verka i enlighet med konstitutionens övriga dispositioner och vad övriga lagar anger. Lagen om val och politiska partier är omfattande (244 artiklar), modern och reglerar i detalj aspekter som rätten att bilda och upprätthålla existensen av partier på lokal och nationell nivå, partiernas uppgifter i samhället, deras interna demokrati, regler för valpropaganda samt rättigheter och skyldigheter när det gäller att ta emot privata och offentliga bidrag.

VÄSENTLIGA FAKTA UR LAGEN OM VAL OCH POLITISKA PARTIER, LEPP

Partierna är i LEPP juridiska personer inom den offentliga rätten. De måste vara registrerade i landets folkbokföringsregister (*Registro de ciudadanos*). Ett krav för att godkännas är att partier med nationell räckvidd har ett antal medlemmar som motsvarar 0,3 procent av de medborgare som finns i röstregistret (motsvarade cirka 17 000 personer, 2006). Hälften av medlemmarna måste vara läs- och skrivkunniga (artikel 19).

Ett parti som vill ställa upp i president- och parlamentsval måste ha partiföreningar i minst 50 kommuner (av landets 330) i tolv (av 21) departement (motsvarar svenska län).

Partiorganisationen skall ha styrelser på kommunal, departemental och riksnivå. Varje partiförening på kommunal nivå skall ha minst 40 medlemmar. För medlemskapet krävs att de invalda har röstkort, det vill säga är registrerade i väljarregistret. (Väljarregistrering är inte obligatorisk i Guatemala.) Drygt 2/3 av medborgarna över 18 år finns i väljarregistret.

Regelverket för att garantera den representativa demokratin är omfattande (artiklarna 24 till 48). Partiernas representation finns på kommunal, departemental och riksnivå. Varje nivå skall ha en partistyrelse och ett högsta beslutande organ, som är föreningsstämman, vilken skall sammanträffa minst en gång per år. De kommunala partiföreningarna skall vara representerade genom minst två valda företrädare på de två riksstämmorna på departemental och riksnivå. Detta skall garantera deras inflytande över nominering av kandidater till kongressvalet. Lagen föreskriver också vilka regler som gäller för majoritetsbeslut och hur förestående partimöten skall offentliggöras på de olika nivåerna i syfte att ge alla medlemmar möjlighet att närvara.

FINANSIERING AV PARTIERS VALARBETE

Finansiering av valkampanjer är en central fråga för demokratin i hela världen. I Guatemala har ämnet varit särskilt viktigt av flera orsaker. Låg utbildningsgrad, låg politiskt aktivism, brist på skriftliga medier på landsbygden (där 50 procent av befolkningen bor) gör att valpropaganda i etermedier (radio och TV) har enorm betydelse. Ägarkoncentrationen är stor vad gäller de stora riksspridda TV-kanalerna, radiostationerna och dagstidningarna. Det är en utbredd uppfattning i Guatemala att alla presidentkandidater på förhand söker stöd och förhandlar personligen om reklamtid och priser med den i Miami bosatte mexikanskfödde mediemogulen Remigio Angel Gonzales. Han äger samtliga fyra stora TV-kanaler och landets största radiostation. Det klassiska uttrycket från 1950-talet av Ecuadors femfaldige

president José María Velázquez Ibarra, "Ge mig en balkong och jag ska regera", kan ett drygt halvsekel senare bytas ut mot "Ge mig tid i radio/TV och jag tar regeringsmakten".

Den uppenbara risken för att enskilda affärsmäns inflytande i det närmaste helt skall styra valkampanjerna har de guatemalanska lagstiftarna försökt reducera, både genom att höja de offentliga bidragen till partierna och maximera tid och spaltutrymme för valpropaganda i massmedierna (artiklarna 219 till 223).

Artikel 20 bestämmer partiernas rätt till statliga bidrag, två quetzales (1,80 SEK, maj 2007) per angiven röst i första omgången i senaste presidentvalet. Bidraget utgår endast till de partier som erhållit minst fyra procent av rösterna. Inför 2007 års valkampanj och i kölvattnet av en ständig debatt om hur privata ekonomiska resurser kan styra valkampanjer och enskilda kandidater, reformerades LEPP väsentligt. Det offentliga partistödet nästan fyrfaldigades och kommer efter september 2007 att utgå med två amerikanska dollar per röst till respektive parti. Fyra procentsspärren höjdes till fem procent. Samtidigt kommer också partier som lyckas få minst en ledamot vald till kongressen att omfattas av rätten till offentligt bidrag. Nytt i lagen är också att partistyrelserna på riksnivå måste sprida de offentliga bidragen till partiföreningarna på kommunal nivå. Detta beslut, tillsammans med den centrala valmyndighetens nya regel om att vallokaler måste inrättas på orter där det finns minst 500 röstregistrerade, syftar till att öka partiernas aktivitet på lokal nivå.

En annan reformering är att anonyma privata bidrag till partierna är förbjudna. Alla partier måste också offentliggöra sina inkomster för medborgerlig insyn.

Även efter reformeringen är det offentliga ekonomiska stödet till partierna mycket lågt. I Sverige, med ungefär lika många röstberättigade som Guatemala (cirka sju miljoner) uppgår partistödet från stat och riksdag till cirka 1,6 miljarder kronor per mandatperiod¹⁰. Därutöver ger de flesta kommuner och landsting frivilliga bidrag till partierna i kommunfullmäktige enligt mandatfördelning. I Guatemala kommer under de kommande fyra åren, efter september 2007, att betalas ut sammanlagt 42-47 miljoner kronor till partierna.

PARTIERNAS I VERKLIGHETEN

"*Entre dicho y hecho hay mucho trecho*" lyder ett populärt latinamerikanskt ordspråk. Dess rytm och rim är svårt att överföra till svenska, men innebörden är att det är långt mellan ord och handling.

Kontrasten är stor mellan verkligheten och innehållet i LEPPs 240 välformulerade artiklar i romersk rättstradition: Guatemalas partiväsende är outvecklat och volatilt och kontrollen av lagens efterlevnad som skall utövas av den statliga valmyndigheten, Tribunal Supremo Electoral, TSE, är närmast obefintlig.

De ledande partierna är nästan uteslutande valmaskiner utan en fast medlemskår, utan permanenta partiföreningar, utan medlemskap i svensk betydelse. I hela landet öppnas partilokaler som fungerar endast under valkampanjen. Det är också då människor blir medlemmar genom att uppvisa ett ID-kort, ett röstkort och uppge namn och bostadsadress.

Inför varje president- och parlamentsval uppstår nya partier med enda funktion att bära fram en stark ledare till presidentposten. Bakom de nya färgglada bokstavskombinationerna hittar man strider kring kandidaturer inom den styrande eliten. De nya partierna återfinns ofta på den yttersta högerkanten men utan inför väljarna en tydlig ideologi. En analytiker framhåller att det finns en medveten strategi från den styrande eliten att hela tiden bilda nya partier. Det

¹⁰ Källa Sveriges riksdag. http://www.riksdagen.se/templates/R_Page_____1117.aspx (30 maj 2007)

är ett sätt att undvika uppkomsten av permanenta partiorganisationer som i sin tur på sikt skulle innebära ökad medvetenhet om ideologiers betydelse och rentav innebära ett starkt, självständigt partiväsende.

Partiers identifikation kring en enda person gäller också vänstern. Ett exempel på det i valet den 8 september 2007 är vinnaren av Nobels fredspris (1996), Rigoberta Menchú. Hon är både landets första kvinnliga kandidat och den första kvinnliga kandidat till posten som statschef som tillhör mayafolket. Mayafolket utgör en marginaliserad och i alla väsentliga sammanhang diskriminerad befolkningsmajoritet. Bakom hennes kandidatur står det nya partiet *Encuentro por Guatemala*, som är ett resultat av en i flera led splittring av URNG, den forna gerillarörelsens parti.

Oförmågan att bilda allianser är en av många förklaringar till att det finns många partier, 21 lagligen registrerade på nationell nivå (2007)¹¹.

Det finns många förklaringar till varför partierna inte är de institutioner som landet behöver för att kvalificera sig från en ofullbordad elektorsdemokrati (givet att under 40 procent av de röstberättigade röstar) till en fulländad liberal demokrati. Här finns strukturella och historiska orsaker: från det faktum att majoriteten varit utestängd från alla former av deltagande och social utveckling till det flera decennier långa förbudet mot center- och vänsterpartier. Först 1986 arrangerades val som militären inte direkt blandade sig i.

Andra skäl är det fortsatt utbredda systemet med röstköp och gentjänster (klientelism), då de ledande kandidaternas politiska drivkraft – från borgmästarnivå och uppåt – är individuella ekonomiska intressen. Det innebär ofta hemliga uppgörelser med företag och mäktiga individer bortom medborgerlig eller offentlig kontroll.

”Men det viktigaste skälet av alla är att partierna internt saknar en fullvärdig och autentisk demokrati”, skriver statsvetarna Gabriel Medano och César Conde i en studie över Guatemalas partiväsende¹².

– Här i Guatemala väljs man inte till en post i partiet utan utses till en sådan, som en partimedlem träffande uttrycker sig.

Att det fungerar så i praktiken verifierades också under många intervjuer med guatemalanska utbytare och politiska ledare (partiledare, partisekreterare, borgmästare, valkampanjchefer med flera) på kommunal och departemental nivå inom ramen för denna utvärdering. En möjlig paradox i sammanhanget är att den ledande presidentkandidaten, Alvaro Colom, bokstavligen beordrat sitt parti UNE att i alla led föra fram och prioritera kandidater som är kvinnor. I välvillig mening kan det beskrivas som en positiv särbehandling – emellertid vertikalt orkestrerad – i syfte att komma till rätta med en långvarig och utbredd diskriminering av kvinnor i politiken och andra maktsfärer.

ÖKAD ORGANISERING OCH AKTIVISM, SÄRSKILT BLAND UNGDOMAR OCH KVINNOR

Ovanstående beskrivning innebär inte att partiväsendet är statiskt. Tvärtom. Det vore fel att beskriva landet som en sjudande gryta av politisk aktivism. 500 års förtryck av indianbefolkningen och 30 års intern väpnad konflikt, i vilken en hel generation sociala och politiska ledare lönmördades eller tvingades i exil har satt djupa spår i samhället i form av

¹¹ Enligt landets valdomstol, Tribunal Supremo Electoral, <http://www.tse.gov.gt> (30 maj 2007).

¹² Skrift utgiven av stockholmsbaserade IDEA (*International Institute for Democracy and Electoral Assistance*)

rädsla för organisering och medborgarnas låga förtroende för myndigheter och institutioner. En vanlig syn på politik är att det är en dunkel och ohederlig verksamhet, som man helst skall hålla sig utanför.

Trots detta ökar den medborgerliga och politiska aktivismen. Det beror till stor del på de legala och institutionella mekanismer som fredsavtalen skapade samt den internationella närvaron i syfte att ledsaga och kontrollera avtalens tillämpning. En begynnande medborgaranda tar sig många uttryck, både inom och utanför partipolitiken. Fler partier har etablerat sig i kommunerna under valkampanjerna, en handfull partier på riksnivå har överlevt tre-fyra val och har uppnått en för Guatemala aktningsvärd ålder av 10-15 år.

Valmyndigheten TSE och organisationer i det civila samhället bidrar tillsammans med medborgarrättskampanjer för att ökat antalet röstberättigade som väljer att registrera sig i röstlängden. Målet är 5,8 miljoner före valet den 9 september.

Sannolikt har aldrig ungdomar och kvinnor tidigare tagit ett sådan aktiv del i politiken som nu. Nästan samtliga partier som finns representerade i kongressen har bildat särskilda ungdoms- och kvinnoorganisationer. Dessa är nya, organiseringsgraden är låg och inflytandet är än så länge begränsat. Kvinnors och de ungas representation i partiledningar och i kongressen är förfärande låg. Vad gäller kvinnor har Guatemala och Paraguay lägst andel kvinnor i de lagstiftande församlingarna i Latinamerika. I senaste valet, 2003 sjönk antalet kvinnliga kongressledamöter från 15 till 12. Av 330 borgmästare är cirka ett dussin kvinnor. Detta placerar Guatemala i bottenkiktet bland världens länder vad gäller kvinnors representation i valda politiska församlingar.

Partiaktiva ungdomar och kvinnor söker ihärdigt olika vägar för ökad makt. I den innevarande valkampanjen krävde tolv politiska ungdomsförbund gemensamt av sina moderpartier att de skall få förfoga över 25 procent av det statliga partistödet. I en annan manifestation överlämnades i Guatemala city en gemensam deklaration till 18 partiledare och presidentkandidater som innehåller ungdomsförbundens viktigaste politiska frågor. Flera presidentkandidater har satt kvinnorepresentationen högt upp på sin valkampanj-agenda.

Bilaga 3 – Exempel på program i svensk kommun (besök 2005)

Visita de Guatemala a Suecia, Visita Municipal Vaxjo - Programa

Visión

El objetivo principal de mi propuesta es mostrar a los/las representantes de Guatemala como funciona la política sueca, saliendo del trabajo a nivel municipal, regional y de las organizaciones y por este motivo presento Vaxjo como una alternativa para la visita.

Obviamente hay factores sentimentales involucrados, cuando Vaxjo es mi propio municipio, pero sobre todo se trata de una idea y convicción de que Vaxjo puede ofrecer un programa completo y interesante.

Hospedaje

El grupo tendrá su hospedaje en la casa de conferencias de IOGT/NTO (Movimiento non-alcohólicos) la cual esta ubicada ca.15 minutos de la ciudad de Vaxjo, un lugar con todas las comodidades necesarias.

Actividades planificados

La propuesta contiene un program que combina igual actividades políticos como sociales

Con visitas a partidos políticos y organizaciones de la sociedad civil, sin olvidar las oportunidades de turismo que hay en el area.

**René Jaramillo M.,
Kristdemokraterna**

Día 1; lunes 9/5

• AM

Reunión con los Partidos Políticos en el Municipio de Vaxjo

La mayoría de las personas invitados tienen raíces en Latinoamérica. Un saludo del Presidente de Consejo Municipal.

Plats: La Municipalidad de Vaxjo

Objetivos:

-Una presentación de cómo esta organizada la municipalidad, como se toma decisiones en comisiones, el Consejo Municipal y en el Parlamento Regional.

- Establecer un dialogo entre los políticos suecos y los participantes Guatemaltecos para intercambiar ideas y experiencias sobre como se trabaja con democracia desde los propios oportunidades de cada uno.

-Dialogar sobre como es trabajar con política en un contexto cuando uno representa un grupo étnico en minoría (Suecia).

- Establecer contactos para el futuro.

• Almuerzo**Visita de estudio en la Escuela Ringbergsskolan**

Almuerzo y a la vez ver programas de preparación técnico, Programa de Restaurante.

Lugar: Ringsbergsskolan en Växjö

Objetivos:

- Mostrar la prioridad que hay en Suecia en carreras técnicas.

• PM**Visita al centro de autoayuda a Mujeres que sufren de violencia Intrafamiliar**

Lugar: Kvinnojouren en Växjö

Objetivos:

- Que el grupo puede intercambiar dudas y experiencias sobre el trabajo con temas de derechos de la mujer y violencia intrafamiliar.

• Noche**Cena Tipica**

El grupo podrá conocer nuestra comida típica

Día 2; Martes 10/5**• AM****Reunión en la Universidad de Vaxjo**

Esta actividad se realizará conjuntamente con la Facultad de Humanidades en la Universidad de Vaxjo y la Organización local de apoyo a la ONU.

Conocerán estudiantes que estudian español en la Universidad y el grupo dará una presentación sobre Guatemala.

Lugar: Växjö universitet

Objetivos:

- Que el grupo compartan sobre su vida política y cultural en Guatemala.

- Que los estudiantes invitados compartan sus experiencias.

• PM**Reunión con Organizaciones Latinoamericanas**

Organización de Cultura Los Andes, La organización de Bolivianos, La organización de padres y madres con Español como idioma materna.

Lugar: La biblioteca de Vaxjo

Objetivos:

- Que las organizaciones invitadas compartan sus experiencias sobre trabajar para cuidar su herencia cultural en otro país. Juntos se discutirá el tema: Cómo logramos mantener nuestra herencia cultural en la sociedad de hoy?

Día 3; Miercoles 11/5

• AM

Reunión en el Colegio Kungsmad en Vaxjo

El grupo se reunirá con el Rector y con alumnos. El Rector explicará las diferentes carreras que hay, programas técnicos igual como teóricos y esperamos poder compartir con los alumnos de español.

Lugar: Kungsmad gymnasieskola

Objetivos:

- Mostrar los oportunidades de diferentes carreras que hay en Suecia.

• PM

Entre mujeres

Esta reunión esta reservado solamente para las participantes mujeres. Es un proyecto de integración para mujeres de diferentes edades y nacionalidades, cuyo objetivo es fortalecer el papel de la mujer en la sociedad sueca.

Lugar: Panncentralen

Idioma: sueco y español

Objetivos:

- Intercambiar ideas y experiencias sobre trabajar en la practica con temas de equidad de genero en Suecia y en Guatemala.

Día 4; 12/5, "Mi Vaxjo"

Durante el día el grupo visitará varios lugares de interés en Vaxjo

- Ekotemplet; - Utvandarnas hus, la casa del emigrante; - Kronobergs slottsruin, Ruinas del Castillo; - Domkyrkan, el Catedral

- Intervju på radio, Entrevista en la Radio local

• Noche

Fiesta

El grupo visitará el bar de la Universidad

Bilaga 4 – Intervjuade personerPAO:

Elisabet Brandberg
 Klas Hansson
 Lennart Karlsson
 Eva Goës
 Elisabet Hedlund
 Joakim Johansson
 Svenska utbytare:
 Christian Ottosson
 Johanna Gustafsson
 David Igra
 Igor Videla
 Erik Nylander
 Zaida Catalan
 Soledad Henriquez
 René Jaramillo
 Torhild Lamo
 Alain Rodriguez
 Mattias Bengtsson
 Cina Johansson

INGEP:

Fernando Valdéz
 Anabella Alemán
 Ernesto Burgos
 Juan Chaj López

Guatemalanska utbytare:

César Oztzy Arroyave
 Pablo Giovanni Tabín Zamora
 Jorge Luis Gil Xunic
 Bernadina Yumán Concagua
 Clara Elisa Morales Illescas
 Luis Roberto Texaj
 José Gerardo Pinzón Alemán
 Levi Carmelina Lix Socop
 Dimas Atz Mejía
 Manuel Andrade
 Graciela Gutierrez
 Brenda Paola Maldonado Lam
 Francisco Rocaél Mateo Morales
 Fredy Ricardo Ramírez Palma
 Anaiza Magaña Montes

Juan Jiménez Ortiz
 Manfredo Barrios
 Carmelinda Tomás
 Eduardo Cifuentes
 Hermelinda Sapón
 Carolina Flores
 Edwin Carrera
 Gerado Pinzon

Övriga unga politiker

Juan Carlos Morales, DIA,
 Quetzaltenango
 Rosa Maria Hernández, Unionista,
 Quetzaltenango
 Walter Yovany Xuruo Ambrosio, UNE,
 Totonicapan
 Mario Chaj, UNE, Quetzaltenango

Konsulter:

Otto Valle
 Fisti Flores

Politiker:

Santos Cubur Escobar, GANA,
 borgmästare i Sumpango, Sacatepéquez.
 Representanter för partiet UD i
 Chimaltenango
 Arnoldo Rayp – representant för UNE
 Chimaltenango
 Meme Matzer – UNE, borgmästarkandidat,
 Chimaltenango
 Nicolas Mejía Canil – UNE,
 Chimaltenango
 Politiker och medlemmar i Partido
 Unionista, Chimaltenango
 Julio Felipe Tzul Tzul, parlamentsledamot
 för UNE i Totonicapan
 Walter Geovanni Xuruc Ambrosio,
 partisekreterare UNE, Totonicapan
 Oscar Boj, representant för den
 kommunala medborgarrättskoalitionen Xel
 Jú, Quetzaltenango
 Salvador Gómez, GANA, guvernör i
 Quetzaltenango
 Juan Morales Navarrete, partisekreterare,
 DIA, Quetzaltenango

Bilaga 5 – Rapport Utbyte Sverige-Guatemala juni 2006

(av Elisabet Brandberg, programsamordnare. Starkt förkortad version)

Förberedelser

Datum för utbytet utgick ifrån såväl koordinering med utbildningarna i Guatemala som med majoriteten av svenskarnas önskemål. Upplägg och teman för utbytet började diskuteras vid det gemensamma seminariet i Stockholm i februari 2006 och utvecklades sedan via e-post under våren. De svenska deltagarna kunde utifrån utbytets upplägg i år förbereda sig mera individuellt, då bland annat avstånd tidigare år försvårat deras möjligheter att förbereda sig i grupper. I Guatemala märktes det å ena sidan att man hade erfarenheten av att ha genomfört tre utbyten tidigare, samtidigt som INGEP å andra sidan kom igång något sent med förberedelserna och fortfarande inte har ett tillräckligt starkt ägande och driv för utbytena.

INGEP är generellt nöjda med förberedelserna, men ser att man borde ha haft mera tid framför allt för att följa upp och finslipa programmen i kommunerna tillsammans med grupperna samt att de förberedande instruktionerna kunde ha varit tydligare.

De svenska deltagarna har olika uppfattningar om förberedelserna från mycket bra till mycket dåligt.

Att försöka fördjupa utbytet genom ett förberedande utbyte via e-post, vilket var en ny ide för detta år, fungerade tyvärr inte tillfredsställande.

Kommunbesök

Kommunbesöken är utbytenas kärna då svenska och guatemalanska deltagare möts för erfarenhetsutbyten. Liksom 2005 hade deltagarna fått i uppdrag att i ett elevråd förbereda program, som utifrån upplägget detta år generellt blev kortare i respektive kommun. Instruktionerna till grupperna var inför detta utbyte att genomföra aktiviteter kopplade till de två specialiseringskurserna, att promota sig själva som unga politiker i kommunen med hjälp av svenskarna och anordna minst ett möte med lokala media. Denna uppgift kan ses som en praktikdel av programmet, vilket är en bra och kompletterande praktik.

INGEP är generellt nöjda med lärarnas och gruppernas program.

Svenskarna är generellt också nöjda med kommunbesöken. Intressanta möten och aktiviteter med allt från valmotivation i skolor till debatter med borgmästare och deltagande i radio och tv fanns på programmet. En svensk menar att det var positivt att de guatemalanska deltagarna stod mera i fokus, medan andra menade att det ibland var olkärt med vilket deltagande som förväntades av dem som svenskar.

En deltagare menar att det är oklart vad som är syftet med kommunbesöken.

Seminarier

Utifrån att utbildningsprogrammet i år har ett annat upplägg än tidigare år så var även upplägget för de svenska deltagarna annorlunda. Tidigare har de gemensamt hållt seminarier om ett visst tema och hållt samma seminarium för olika grupper under två helger. Vid detta tillfälle arbetade svenskarna i par.

Ett tidigare problem med seminarierna har varit de olika förväntningar som såväl INGEP som de guatemalanska deltagarna och svenskarna haft på seminarierna. INGEP upplever ibland att de svenska deltagarna inte har erfarenhet eller kunskap om ämnena och flera svenskar upplever fortfarande att förväntningarna i Guatemala är på en för hög nivå och med en mer statsvetenskaplig än politisk inriktning. Utifrån denna bakgrund så gick seminarierna ändå bättre än tidigare år. Tre av de svenska deltagarna höll i år sina seminarier med tolk, vilket var nödvändigt samtidigt som språkbarriären blir tydligare, tar tid och påverkar dynamiken.

INGEP var mycket nöjda med majoriteten av svenskarnas seminarier gällande såväl innehåll som upplägg. De svenska deltagarna är i år också generellt nöjda med seminarierna.

Praktikaliteter och logistik

Utifrån INGEPs perspektiv fungerade det mesta praktiska frågorna bra, då det är en mycket komplex logistik att koordinera fyra olika grupper parallellt i olika regioner.

Även de svenska deltagarna är generellt mycket nöjda med mat, transport, säkerhet och boende. Hotellfrågan var dock som vid alla tidigare utbyten den mest omdiskuterade frågan.

Generellt så tyckte svenskarna att programmet innehöll bra och lagom mängder aktiviteter. I ett par kommuner efterlyste man flera och bättre aktiviteter, färre möten med borgmästare medan en annan efterlyste mer aktiviteter med politiker i huvudstaden som till exempel debatter.

Positiv utveckling

* Besök i kommuner fungerade bättre än tidigare år, med svaga program i endast två av de besökta kommunerna. Detta ledde till bättre besök och mer utrymme för erfarenhetsutbyte, men bidrog även till att synliggöra de guatemalanska deltagarna offentligt i sina respektive kommuner.

* Upplägget att de svenska deltagarna förberedde sig utifrån två olika teman, utifrån kursinriktningen ledde dels till att de inte var beroende av varandra i sina förberedelser, vilket tidigare varit ett problem och dels att teman var integrerade i kurserna.

* Inför utbytet tog vi fram ett specifikt kursmaterial om de svenska partierna som delades ut som komplement och fördjupning. Materialet togs fram efter guatemalanska deltagares önskemål i samband med tidigare utbytesbesök från Sverige.

Fortsatta utmaningar

* Problem och samarbetssvårigheter mellan svenska deltagare och i vissa fall mellan svenska utbytesdeltagare och INGEP.

* Fungerande och ansvarstagande grupper i 100 % av projektets kommuner, vilka dels kan höja kvaliteten på utbytena, men framför allt ge nödvändiga färdigheter för deltagarnas politiska arbete i sina respektive kommuner.

* Att ytterligare utveckla och förbättra våra metoder och teman för att erfarenhetsutbytet mellan svenska och guatemalanska politiker ska bli än mer relevant och användbart.

Elisabets reflektioner

Utbytet var bättre än tidigare utifrån att alla deltagare varit i Guatemala vid ett tillfälle tidigare och att man från alla håll har genomfört utbyten tidigare. Alla aktörer är medvetna om vilka styrkor, svagheter och risker som finns inom utbyteskomponenten.

Planen att fördjupa utbytet mellan svenska och guatemalanska deltagare via e-post som var ny för i år genomfördes inte tillfredsställande. Orsakerna är både otillräcklig kommunikation och att ansvarsfördelning inte fungerade som den borde. Trots detta bedömer jag att en fördjupning av utbytet och att på olika sätt försöka uppmuntra direkta fortsatta kontakter och utbyten mellan svenska och guatemalanska deltagare bör fortsätta i framtiden.

De svenska utbytarna tillför mycket dynamik och perspektiv till projektet vilket är berikande, De svenska deltagarna har mycket olika åsikter om vilka projektets mål bör vara, hur INGEP bör genomföra projektet, vilka komponenter man bör fokusera på etc. Detta är å ena sidan berikande genom bra idéer och förslag, men innebär å andra sidan att PAO blir mycket otydliga och ger dubbla budskap till INGEP som samarbetspartner, vilket inte är positivt. Från mitt perspektiv är de svenska deltagarnas åsikter viktiga och de har ofta bra idéer, samtidigt så tycker jag att diskussioner på den nivån först bör hållas inom PAO, för att sedan kommuniceras till INGEP. Inom INGEP är uppfattningarna olika kring detta, arbetsgruppen överlag upplever dessa dubbla budskap som förvirrande, medan Fernando uppmuntrar det, främst med argumentet att få PAO att agera mer politiskt i Guatemala, vilket han fått mer gensvar för från de unga svenska politikerna än från PAO.

./.